

Vastine

1 Lausunto Itä-Suomen hallinto-oikeudelle ja pyyntö asian kiireellisestä käsittelemisestä, diaarinumerot 1102/03.04.04.04.16/2026, 1144/03.04.04.04.16/2026, 1197/03.04.04.04.16/2026

Pohjan Voima Oy:n hankekehitysyhtiö Tuulipuisto Honkamäki-Viidankangas Oy suunnittelee Sonkajärven kunnan Honkamäki-Viidankankaan alueelle enintään 28 kokonaiskorkeudeltaan enintään 295 metrin korkuisesta tuulivoimalasta koostuvaa tuulivoimapuistoa. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston alue sijaitsee Sonkajärven kunnassa ja kaava-alueen rajalta on etäisyyttä Sonkajärven keskusta noin 11 kilometriä, Vieremän keskusta noin 23 kilometriä, Iisalmen keskusta noin 27 kilometriä ja Kajaanin keskusta noin 43 kilometriä. Suunnittelun kohteena olevan hankealueen pinta-ala on 4 161 hehtaaria.

Sonkajärven kunnanvaltuusto hyväksyi päätöksellään 26.5.2025 § 37 hanketta koskevan alueidenkäyttölain (132/1999, ennen 1.1.2025 nimeltään maankäyttö- ja rakennuslaki ”AKL”) 77 a §:ssä tarkoitettua Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan siten, että osayleiskaavaa voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakentamisluvan myöntämisen perusteena kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueilla. Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös ei kuitenkaan tullut muutoksenhakuajan päättymisen jälkeen lainvoimaiseksi, sillä kunnanvaltuuston päätöksestä tehtiin Itä-Suomen hallinto-oikeudelle neljä (4) valitusta. Valituskirjelmissä muutoksenhakijat vaativat, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden tulee kumota Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymisestä lainvastaisena muun muassa päätöksentekoon liittyneiden esteellisyydevirheiden johdosta.

Tutustuttuaan Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tehtyihin muutoksenhakijoiden valituksiin Sonkajärven kunnanhallitus katsoi, että muutoksenhakijoiden valituksessa esitetty kaavoitustoimikunnan jäsen oli osallistunut esteellisenä (intressijäävi) kaavoitustoimikunnan kokoukseen 20.5.2024 §11. Esteellisyydestä johtuen kunnanhallitus katsoi, että asiassa oli tapahtunut hallintolain (434/2003) 8 luvussa tarkoitettu menettelyvirhe ja kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymisestä oli syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Kunnanhallitus päätti siten kokouksessaan 8.9.2025 § 235 esittää valtuustolle, että valtuusto päättää korjata Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymistä koskevaan valtuuston päätökseen 26.5.2025 § 37 liittyvän esteellisyydestä johtuvan menettelyvirheen poistamalla päätöksensä 26.5.2025 § 37 hallintolain 50 §:ssä tarkoitettuna itseoikaisuna ja palauttamalla Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 15.9.2025 § 71 yksimielisesti hyväksyä kunnanhallituksen esityksen ja valtuusto poisti hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna päätöksensä 26.5.2025 § 37 ja palautti Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Kunnanvaltuuston päätös 15.9.2025 § 71 sisälsi kuitenkin virheellisen valitusosoituksen, joten Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti siten päätöksellään 15.12.2025 § 100 antaa päätöksensä 15.9.2025 § 71 uuden valitusosoituksen ja totesi, että valitusaika alkaa kulua uuden valitusosoituksen tiedoksiannosta. Kunnanvaltuuston 15.9.2025 § 71 tekemästä itseoikaisua koskevasta päätöksestä tehtiin Itä-Suomen hallinto-oikeudelle yksi (1) valitus. Itä-Suomen hallinto-oikeus päätti 1.4.2026 päätöksellään 919/2026 osin jättää valituksen tutkimatta ja hylkää sen muilta osin. Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös 919/2026, ja näin ollen myös kunnanvaltuuston päätös poistaa kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna ja palauttaa asia kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi, on tullut lainvoimaiseksi.

Asian uuden käsittelyn johdosta, Sonkajärven kunnanvaltuusto on päätöksellään 23.3.2026 § 3 hyväksynyt hanketta koskevan alueidenkäyttölain 77 a §:ssä tarkoitetun Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan siten, että osayleiskaavaa voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakentamisluvan myöntämisen perusteena kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueilla. Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös kaavan hyväksymisestä ei ole kuitenkaan tullut muutoksenhakuajan päättymisen jälkeen lainvoimaiseksi, sillä Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksestä on tehty kolme valitusta Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valituksissaan Muutoksenhakijat ovat vaatineet, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden tulee kumota Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 lainvastaisena joko kokonaan tai tiettyjen voimalapaikkojen osalta. Muutoksenhakijat ovat lisäksi vaatineet päätöksen 23.3.2026 § 3 täytäntöönpanon kieltämistä, kunnes hallinto-oikeus on ratkaissut asian sekä Sonkajärven kunnan velvoittamista korvaamaan muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikuluja.

Tutustuttuaan Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausuntopyyntöihin 5.5.2026 sekä niiden liitteinä olleisiin Muutoksenhakijoiden valituksiin, Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lausuntonaan, että Muutoksenhakijoiden valituksissa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, joiden perusteella Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä olisi kumottava. Sonkajärven kunnanhallitus esittää siten lausuntonaan jäljempänä tässä lausunnossa esitetyin perustein, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden tulee hylätä Muutoksenhakijoiden tekemät valitukset ja pysyttää Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä voimassa. Täytäntöönpanokieltovaatimuksen ja oikeudenkäyntikuluvaatimuksen osalta Sonkajärven kunnanhallitus esittää lausuntonaan, ettei asiassa ole aihetta kieltää Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 täytäntöönpanoa tai velvoittaa Sonkajärven kuntaa korvaamaan Muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikuluja.

Alueidenkäyttölain 188 a §:n mukaan lain 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskeva valitus on käsiteltävä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin alueidenkäyttölain mukaisia kaava-asioita ja rakentamislain mukaisia lupa-asioita koskeviin valituksiin. Sonkajärven kunnanhallitus pyytää mainitun lainkohdan nojalla asian kiireellistä käsittelyä Itä-Suomen hallinto-oikeudessa.

Siltä osin kuin Muutoksenhakijat ovat valituksissaan pyytäneet, että asiamiehellä on oikeus täydentää valitusta tarvittaessa, Sonkajärven kunnanhallitus huomauttaa, että kaavoituspäätöksiin sovellettavan kuntalain (410/2015) 135 §:n mukaan kunnallisvalituksen perusteet on esitettävä ennen valitusajan päättymistä. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tämä tarkoittaa, ettei uusia perustelujakaan voi esittää enää valitusajan päättymisen jälkeen. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa siten lausuntonaan myös, että valitusajan jälkeen tehtyjä täydentäviä perusteluja ei tule ottaa asiassa huomioon ja Muutoksenhakijoiden valituksissa ilmoitetut myöhemmin mahdollisesti tehtävät valitusten täydennykset tulee jättää tutkimatta liian myöhään tehtyinä.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tämän lausunnon rakenteen osalta lähtökohtana, että se ottaa alla tarkemmin kantaa Muutoksenhakijoiden valituksissa esitettyihin väitteisiin asiaryhmittäin jaoteltuna.

2 Lausunnon perustelut

2.1 Selvitysten riittävyys

2.1.1 Yleistä

Muutoksenhakijat ovat valituksessaan vaatineet, että Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 on kumottava lainvastaisena. Vaatimuksensa perusteluksi Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet,

että Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 on perustunut puutteellisiin ja riittämättömiin selvityksiin.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että väite selvitysten puutteellisuudesta on Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston olosuhteet sekä laaditut selvitykset ja vaikutusarvioit huomioon ottaen virheellinen. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin oikeudellisena lähtökohtana, että alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä on alueidenkäyttölain 9 § mukaan otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, ja selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (859/1999) 1 §:n mukaan alueidenkäyttölain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Asetuksessa edellytetään, että selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, maa- ja kallioperään, veteen, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonarvoihin sekä maisemaan.

Alueidenkäyttölain 9 §:n sanamuoto osoittaa, että velvoite vaikutusten selvittämisestä koskee kaikkea alueidenkäyttölaissa tarkoitettua kaavoitusta. Koska alueidenkäyttölaki sisältää hierarkkisen ja eri kaavoitustasojen rakentuvan suunnittelujärjestelmän, kaavahanketta varten laadittavien selvitysten ulottuvuus, laaja-alaisuus ja yksityiskohtaisuus vaihtelevat kysymyksessä olevan kaavahankkeen luonteesta ja suunniteltujen toimintojen vaikutusten merkittävydestä johtuen. Selvitysten riittävyyden oikeudellisessa arvioinnissa tulee ottaa myös huomioon, että alueidenkäyttölain 9 §:ssä tarkoitettua selvitysten laatimisvelvollisuutta koskevaa lainkohtaa on muutettu vuonna 2015. Lakimuutoksen tavoitteena oli tuolloin lain esitöiden mukaan täsmentää ja selkeyttää kysymystä siitä, miten kaavojen laatimiseen liittyvät selvitykset ja vaikutusarviointit tulee kohdentaa. Alueidenkäyttölain 9 §:n muuttamisen tavoitteena oli lisäksi, että selvitykset kohdennettaisiin kaavaratkaisujen kannalta olennaisiin ja merkittäviin asioihin tavalla, joka johtaisi kaavoituksen sujuvoittamiseen ja selvityksiin käytettävien resurssien tehokkaaseen kohdentamiseen.

Tuulivoimayleiskaavan vaikutusten selvittämisen osalta suoritettavien vaikutusarviointien laatimisen tarkoituksena on alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti selvittää, voidaanko laadittavana olevassa kaavassa osoitettu maankäyttö toteuttaa kaavoituksen kohteena olevalle alueelle, kun asiassa otetaan huomioon yleiskaavan sisällölle alueidenkäyttölain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Tältä osin Sonkajärven kunnanhallitus toteaa lähtökohtana selvyyden vuoksi myös, että alueidenkäyttölain mukaan yleiskaavan lainmukaisuuden edellytyksenä ei ole, että kaavan toteuttamisesta ei selvitysten mukaan saisi aiheutua lainkaan seurauksia kaava-alueelle taikka sen ympäristöön.

Sonkajärven kunnanhallitus ottaa alla kantaa selvitysten riittävyyttä koskeviin väitteisiin vielä asiaryhmittäin jaoteltuna.

2.1.2 Linnustselvitykset

Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten laaditut linnustselvitykset olisivat olleet puutteellisia muun muassa sillä perusteella, että lintujen muuttoseurantaa on tehty vain yhdestä pisteestä ja pesimälinnustselvityksissä ei ole huomioitu läheistä Natura-aluetta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa linnustoselvitysten osalta lähtökohtana, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia linnustoon on arvioitu muun muassa hankkeen suunnittelun yhteydessä toteutettujen linnustoselvitysten perusteella, jotka ovat koostuneet lintujen kevätmuuttoselvityksestä (2023), lintujen syysmuuttoselvityksestä (2023), muuttolintujen törmäysmallinnuksesta (2023), pesimälinnustoselvityksestä (2023) sekä metsojen soidinpaikkojen kartoituksesta (2023). Natura-alueita koskeviin selvityksiin on otettu erikseen kantaa alla kohdassa 4.2 ”Natura-arviointi”. Osana pesimälinnustoselvitystä alueella tehtiin 32 sovellettua kartoituslaskentaa, pistelaskennat yhteensä 30 paikalta kahtena eri päivänä sekä kaksi linjalaskentaa. Lisäksi toteutettiin yölaulajalaskenta ja vesilintulaskenta. Hankkeeseen liittyvän ympäristövaikutusten arviointi (”YVA”) -menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (”ELY-keskus”) on YVA-menettelyn perustellussa päätelmässään todennut muun muassa, että hanketta varten on tehty laajat luontoselvitykset maastossa ja että kartoituskohteet ja reitit on suunniteltu huolellisesti ja toteutettu oikeaan aikaan. Yhteysviranomainen on todennut lisäksi, että linnustoselvitysten perusteella on hyvin tunnistettu tärkeimmät linnustoalueet, joita on voitu välttää voimaloiden sijoituspaikkoja ja tiestöä suunniteltaessa. Yhteysviranomainen ei ole todennut, että linnustoselvitykset olisivat olleet puutteellisia, vaan päinvastoin yhteysviranomainen on perustellussa päätelmässä todennut, että arviointiselostuksessa linnuston osalta tehtyjä selvityksiä voidaan pitää riittävänä.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan tuoneet esiin, että hankealueella on lampi- sekä suoalueita, jotka maastokartan ja ilmakuva-analyysin perusteella täyttävän kaakkurin tyypillisen pesimäympäristön piirteet. Muutoksenhakijoiden mukaan kaakkuri kuuluu EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin ja sillä on erityinen suojelustatus Suomessa. Muutoksenhakijat esittävät, että tästä lähtökohdasta huolimatta hankkeen kaavaselostuksessa tai Natura-arvioinnin tarpeen selvityksessä ei ole kattavaa kaakkurin pesimistä koskevaa selvitystä, vaan selvitykset ovat keskittyneet yleiseen lintujen havainnointiin, ja maastokäynnit lampi- ja suoalueilta puuttuvat.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa oikeudellisena lähtökohtana, että kaakkuri on lintudirektiivin liitteen I laji, joka on Suomen, Euroopan ja koko maailman uhanalaisuusluokituksestaan elinvoimainen. Kaakkuri ei ole Suomessa erityisesti suojeltava laji eikä Suomen kansainvälinen erityisvastoalaji. Lintudirektiivin liitteen I lajien elinympäristöjen suojelu on järjestetty ensisijaisesti siten, että jäsenvaltiot ovat osoittaneet näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet. Tämä suojelu on toteutettu Suomessa Natura 2000 -alueverkostolla. Hankealueella tai sen läheisyydessä ei ole sellaisia Natura-alueita, joiden suojeluperusteena kaakkuri olisi. Selvitysten perusteella hankealueella on tehty havainto kaakkurista, mutta sen ei ole arvioitu pesivän alueella. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa myös selvyiden vuoksi, että linnustoselvitykset ovat sisältäneet asianmukaisen määrän maastokäyntejä. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston pesimälinnustoselvityksessä on todettu esimerkiksi, että ”Esimerkiksi vesilintulaskentoihin ei kulunut koko inventointiaikaa, joten muu aika käytettiin sovellettuun kartoituslaskentaan, jolloin kierrettiin kartta- ja ilmakuvatarkastelun perusteella potentiaalisia kohteita, kuten luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia soita, vesistöjen rantavyöhykkeitä sekä keskimääräistä iäkkäämpiä metsiä. Koko tutkimusalue kierrettiin järjestelmällisesti läpi vähintään kahdesti.” Tehdyt selvitykset eivät siten ole Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia kaakkurin osalta.

Muutoksenhakijat ovat vedonneet siihen, että hankealueella ja hankealueelle osittain sijaitsevalla Natura-alueella on havaittu suokukko. Muutoksenhakijoiden mukaan suokukon pesimistä alueella sekä tuulivoiman vaikutusta suokukon suojelutasoon ei ole asianmukaisesti selvitetty. Muutoksenhakijoiden mukaan käytännössä suokukon pesäpaikat sijaitsevat Natura-alueen sekä hankealueen kosteikoilla, jotka ovat ympäröityjä tuulivoimaloilla. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että tuulivoimapuiston

suunnittelualueella pesivää linnustoa on selvitetty kattavasti ja asianmukaisesti, kuten edellä on tuotu ilmi. Pesimälinnustoselvityksessä ei ole havaittu viitteitä suokukon pesinnästä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston alueella. Kevätmuuttoselvityksessä on havaittu suokukko, mutta havaintomäärä oli selvityksen mukaan hyvin pieni. Syysmuuton aikana havaintoja ei tehty. Siten on mahdollista, että lintujen muuttoaikaan suokukosta voi tehdä havaintoja Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston lähialueilla, mutta tehdyt selvitykset eivät viittaa siihen, että kyseessä olisi suokukolle tärkeä elinympäristö tai reviiri.

Muutoksenhakijat ovat vedonneet myös Metsähallituksen lausuntoon, jossa on esitetty, että selvitysten perusteella ei olisi mahdollista tehdä johtopäätöstä, että kaava-alueen tuulivoimarakentamisella ei olisi vaikutusta läheisen Vahtisuon pesiviin päiväpetolintuihin. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa päiväpetolintujen osalta lähtökohtana, että päiväpetolintujen lentoreittejä havainnoitiin keväällä 2023 kymmenenä päivänä ja kesällä 2023 12 päivänä. Petolintutarkkailun havaintopisteestä oli laaditun selvityksen mukaan hyvä näkyvyys hankealueen itäpuolelle, jolloin lennot Vahtisuon ja hankealueen itäpuolen välillä olisi ollut mahdollista huomioda ainakin kohtalaisen hyvin. Pohjoiseen oli heikompi näkyvyys, mutta havaintopisteestä sai hallittua suurta osaa hankealueen kokonaispinta-alasta, mikä on selvityksen mukaan tärkeää, kun arvioidaan hankkeen vaikutuksia laajemmassa mittakaavassa. Päiväpetolinnuille tehtiin myös erillinen törmäysmallinnus sillä oletuksella, että roottorinhalkaisija olisi enintään 260 metriä ja tarkastelu oli tehty 32 tuulivoimalalle. Kaavaehdotuksen voimalamäärä ja roottorin halkaisija ovat törmäysmallinnuksessa sovellettuja arvoja pienemmät, joten törmäysriski on kaavaselostuksen mukaan vastaavasti laskenut. Myös Metsähallitus on viitatussa lausunnossaan todennut, että havaittuihin lentoaikoihin ja -korkeuksiin perustuvan törmäysmallinnuksen perusteella törmäysriski etenkin hiiri- ja mehiläishaukan osalta on olemassa, mutta se arvioidaan Metsähallituksen näkemyksen mukaan vähäiseksi.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että alueella on myös useita metson soidinpaikkoja. Muutoksenhakijat eivät kuitenkaan ole valituksissaan perustelleet tarkemmin, miltä osin näitä olisi puutteellisesti selvitetty tai huomioitu kaavoituksessa. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin, että metsojen soidinpaikkoja on inventoitu hankealueella vuonna 2023 Metsoparlamentin virallisen ohjeistuksen mukaan. Viranomaiskäyttöön tarkoitettu selvitysraportti on ollut kaavaselostuksen taustaineistona ja sen tulokset on huomioitu Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan tuulivoimaloiden sijoittelussa. Metsolle aiheutuvia vaikutuksia on lisäksi pyritty lieventämään kaavamääräyksellä, jolla sallitaan tuulivoimaloiden tornin alaosan värjääminen valkoisesta poikkeavalla värillä puuston latvuskorkeuteen tai noin 30 metriin saakka maanpinnasta.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan myös esittäneet, että alueella on havaintoja maakotkasta syksyisin ja keväisin. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin, että valituksissa ei kuitenkaan ole perusteltu tarkemmin, miltä osin maakotkaan liittyviä seikkoja olisi puutteellisesti selvitetty tai huomioitu kaavoituksessa. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen yhteydessä on tehty kattavat linnustoselvitykset, joiden tulokset on huomioitu kunnanvaltuuston hyväksymässä lopullisessa osayleiskaavassa. Kevätmuuttoselvityksessä tehtiin yksittäinen havainto maakotkasta. Syysmuutossa havaintoja ei tehty. Selvitykset eivät kuitenkaan viittaa siihen, että alue kuuluisi maakotkan reviiriin. Esimerkiksi YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus tai maakotkan suojelusta vastaava viranomaisena toiminut Metsähallitus eivät ole kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa tuoneet esiin, että maakotkaan kohdistuvia vaikutuksia olisi puutteellisesti selvitetty tai huomioitu.

Yhteenvetona Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten on toteutettu kattavat ja asianmukaiset linnustoselvitykset. Sonkajärven

kunnanvaltuusto on siten voinut arvioida linnustoa koskevien selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.3 Liito-orava

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen yhteydessä toteutetut liito-oravaa koskevat selvitykset eivät ole riittäviä selvittämään liito-oravien esiintyvyyttä hankealueella. Muutoksenhakijoiden mukaan selvitysten perusteella ei voida varmistua siitä, että hanke ei heikennä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että liito-orava on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain (9/2023, muutoksineen) 78 §:n nojalla kielletty. Liito-oravalle potentiaaliset alueet inventointiin Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan alueella huhti-toukokuussa 2023. Kaavaselostuksen mukaan kaava-alueella on hyvin vähän liito-oravalle sopivaa ympäristöä ja laaditun liito-oravaselvityksen sekä lähtötietojen perusteella osayleiskaava-alueella ei ole liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kaavaselostuksen mukaan alueelta on liito-oravahavaintoja, jotka kuitenkin painottuvat kaava-alueen itäpuolelle. Osayleiskaavassa luo-1 merkinnällä osoitetut alueet eivät liito-oravaselvityksen asiantuntija-arvion mukaan ole varsinaisia pesäpaikkoja, mutta liito-orava on voinut liikkua alueilla ruokailemassa. Kaava-alueen itäpuolella sijaitsee myös kaavaselostuksen mukaan yksi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka. Lähin suunniteltu voimala sijaitsee noin 480 metrin päässä kyseisestä metsäalueesta. Myös inventoinneissa havaittu yksi liito-oravan ruokailupaikka otettiin huomioon siten, että lajin mahdollisesti käyttämä elinympäristö kulkuyhteyksineen säilyy. Lähimmät voimalat ovat noin 400 metrin päässä kyseisestä ruokailupuusta. Uudet tieverkostot sijoittuvat lähimmillään noin 350–400 metrin päähän kyseisistä alueista, eikä itse elinympäristöihin kohdistu suoraa vaikutuksia. Kaavaselostuksen mukaan hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia liito-oravalle.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä vaikutuksia liito-oravalle on selvitetty kattavasti ja asianmukaisesti. Sonkajärven kunnanvaltuusto on siten voinut arvioida liito-oravaa koskevien selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.4 Suurpedot

Muutoksenhakijat ovat valituksessaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanketta varten toteutettu susiselvitys on ollut puutteellinen. Muutoksenhakijat ovat todenneet, että susi on luontodirektiivin liitteen IV (a) mukainen laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Muutoksenhakijat ovat perusteluissaan viitanneet Luonnonvarakeskuksen lausuntoon 14.8.2024, jossa Luonnonvarakeskus on lausunut, että on mahdollista, että hankealue sijoittuu lisääntymisen ja levähtämisen kannalta tärkeään elinympäristöön.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Muutoksenhakijoiden väite on Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan olosuhteissa virheellinen. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa selvyuden vuoksi lähtökohtana, että suden suojelustatus on muutettu 7.3.2025 voimaantulleella Bernin yleissopimuksen muutoksella. Euroopan neuvosto hyväksyi suden suojelustatusta koskevan luontodirektiivin muutoksen 5.6.2025 ja luontodirektiivin muutos on tullut voimaan 20 päivää myöhemmin, eli heinäkuussa 2025. Luontodirektiivin muutoksen voimaantulon jälkeen susi ei ole enää

luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainittu tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji, eikä siihen siten sovelleta luonnonsuojelulain 78 §:n mukaista kieltoa hävittää tai heikentää tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Sonkajärven kunnanhallitus huomauttaa selvyiden vuoksi myös, että valituksessa viitattu Luonnonvarakeskuksen lausunto on annettu ennen yllä kuvatun suden suojelustatuksen muutoksen voimaantuloa, eikä Luonnonvarakeskus ole myöhemmissä 1. kaavaehdotuksesta ja 2. kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissaan tuonut esille susien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin liittyviä seikkoja. Myös Muutoksenhakijoiden valituksissa viitatus oikeustapaukset koskien tuulivoimaa ja susia ovat ajalta ennen suojelustatuksen muutosta eivätkä sellaisenaan sovellu kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 lainmukaisuuden arviointiin toteutuneiden sääntelymuutosten takia.

Tehtyjen luontoselvitysten osalta Sonkajärven kunnanhallitus toteaa lisäksi, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston suunnittelun yhteydessä on laadittu erillinen suurpetoselvitys, jota on päivitetty vuonna 2025. Päivitetty selvitys sisältää suden vuoden 2025 kanta-arviot ja siihen on päivitetty myös suden suojeluaseman muutokset. Selvityksen perusteella kaavaselostuksessa sekä akuutti että pitkäaikainen häiriövaikutus susiin on arvioitu vähäiseksi. Edellä mainituin perustein tehdyt selvitykset eivät ole Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia susien osalta.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että karhujen liikkumista alueella olisi selvitetty liian yleisluontoisesti eikä alueella olisi tehty karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja kartoittavaa selvitystä. Karhuselvitykset olisi Muutoksenhakijoiden mukaan tulleet tehdä aikana, jolloin alueella liikkuu karhuja, eikä talvella osana lumijälkilaskentaa.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että karhu on luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla kielletty. Karhujen esiintymistä alueella on selvitetty muun muassa osana tehtyjä luontokartoituksia (joiden yhteydessä on havainnoitu karhun jälkiä), lumijälkilaskennan avulla sekä haastatteleamalla alueella toimivia metsästäjiä, metsästyseuroja, alueella toimivia muita yhdistyksiä ja seuroja sekä alueen asukkaita. Lisäksi selvityksessä on käytetty Suomen lajitietokeskuksen aineistoa sekä luonnonvaratieto - karttapalvelun tietoja, johon kirjataan Tassu-järjestelmään tehdyt havainnot. Selvityksessä on todettu, että haastattelutietojen sekä kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituksen yhteydessä havaitun karhunjälkien perusteella voidaan todeta hankealueella esiintyvän karhuja sekä karhun pentueita. Selvityksen mukaan erään alueen asukkaan mukaan hankealueella voi sijaita mahdollisesti myös karhun pesiä. Salassa pidettävyyden vuoksi Luonnonvarakeskus ja metsästyseurojen suurpetoyhdyshenkilöt eivät saa luovuttaa hankkeen käyttöön tarkempia tietoja mahdollisten karhun lisääntymis- ja levähdysesäpaikkojen sijainnista, minkä vuoksi kaava-alueelta ei ole kuitenkaan ollut tiedossa tunnettuja karhun lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Suurpetoselvityksessä on todettu myös tältä osin, että karhun pesäpaikat vaihtuvat vuodesta vuoteen, jolloin yksittäisen paikan sijainnilla ei ole merkitystä lajin kannalta, vaan tärkeämpää on soveltuvien elinalueiden säilyminen alueella. Pesät ovat tyypillisesti syrjässä, vähintään yhden kilometrin päässä suuremmista teistä ja ihmisasutuksesta. Karhu ei ole selvityksen mukaan erityisen herkkä elinympäristön muutoksille, sillä laajalle levittyvän reviirin ansiosta yhden pesäpaikan muuttuessa sopimattomaksi karhu vaihtaa seuraavana talvena pesäpaikkaa. Selvityksen perustella hankkeesta karhulle aiheutuvien vaikutusten on arvioitu olevan kohtalaisia. Edellä mainituin perustein tehdyt selvitykset eivät ole Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia karhun osalta.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että tehtyjen selvitysten perusteella ei ole kyetty osoittamaan, ettei ilveksen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja heikennetä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen seurauksena. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa ilveksen osalta, että ilves on luontodirektiivin liitteen IV (a) mukainen tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain nojalla hävittää tai heikentää.

Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanketta varten toteutetussa suurpetoselvityksessä on selvitetty myös Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen mahdollisia vaikutuksia ilvekseen. Suurpetoselvityksen mukaan, vaikka alue voi maastonpiirteiden perusteella osittain soveltua ilveksen lisääntymispaikaksi, ilveksen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei ole tiedossa hankealueella. Suurpetoselvityksessä on arvioitu, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeella voi olla vähäisiä vaikutuksia ilveksiin. Suurpetoselvitys ja sen mukainen vaikutuksenarvio on ilveksen osalta perustunut muun muassa tassu-järjestelmään kirjattuihin havaintoihin, haastatteluihin, lumijälkilaskentaan sekä alueen arvioituun soveltuvuuteen ilveksen elinympäristöksi. Edellä mainituin perustein tehdyt selvitykset eivät ole Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia ilveksen osalta.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että myös ahmaa koskevat Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen yhteydessä toteutetut selvitykset olisivat olleet puutteellisia. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa ahman osalta, että ahma on luontodirektiivin liitteen II laji, jonka suojeleminen toteutetaan lähtökohtaisesti osoittamalla ns. erityisten suojelutoimien alueita (Natura-alueita). Honkamäki-Viidankankaan suurpetoselvityksessä on todettu, että lähimmät Natura 2000-alueet, joiden suojeluperusteena on ahma, sijaitsevat noin 25 kilometrin päässä koilliseen (Losonvaara FI1201009) sekä noin 30 kilometrin päässä kaakkoon (Tiilikan alue FI0600071) Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston alueesta. Muutoksenhakijat eivät ole myöskään valituksissaan tarkemmin perustelleet, millä tavalla ahmaa koskevat selvitykset olisivat olleet puutteellisia. Edellä mainituin perustein tehdyt selvitykset eivät ole Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia ahman osalta.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan katsooneet myös, että Suomen riistakeskuksen lausunnolla olisi voitu saada tärkeää tietoa lajien esiintymisestä alueella sekä lisääntymis- ja levähdyspaikoista. Sonkajärven kunnanhallitus ottaa kantaa kuulemista koskeviin väitteisiin erikseen alla kohdassa 4.3.4 ”Kaavoitusmenettelyn vuorovaikutuksellisuus”, mutta toteaa jo tässä selvyyden vuoksi, että Suomen riistakeskus on antanut lausuntonsa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta. Hankkeen myöhemmissä vaiheissa Suomen riistakeskus ei ole jättänyt lausuntoja, vaikka sillä olisi ollut siihen mahdollisuus. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää myös huomiota siihen, että 1. tai 2. kaavaehdotuksesta jätetyissä lausunnoissa Pohjois-Savon ELY-keskus, Luonnonvarakeskus tai muutkaan viranomaistahot eivät ole tuoneet esille, että suurpetoihin liittyviä seikkoja olisi puutteellisesti selvitetty.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisten suurpetojen lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia suurpetoihin on selvitetty kattavasti ja asianmukaisesti. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää myös huomiota siihen, ettei YVA-menettelyn yhteysviranomaisen ole perustellussa päätelmässään tai kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa katsonut, että suurpetoja koskevat selvitykset olisivat olleet puutteellisia tai riittämättömiä. Sonkajärven kunnanvaltuusto on siten voinut arvioida suurpetoja koskevien selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.5 Saukko

Muutoksenhakijat ovat katsoet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan perustana olevat selvitykset ovat olleet puutteelliset, sillä hankkeelle ei ole toteutettu erillistä saukkoselvitystä. Muutoksenhakijat ovat todenneet, että osayleiskaavaan liittyvässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on todettu, että hankkeen yhteydessä tehdään luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisen lajiston selvitykset. Muutoksenhakijoiden mukaan muutoksia saukon elinympäristöön, erityisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin, ei ole asianmukaisesti selvitetty.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin, että saukon esiintymistä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston hankealueella on selvitetty osana lumijälkilaskentaa. Kaavaselistuksen mukaan saukolle sopivia elinympäristöjä on kaava-alueella vain vähän, sillä alue on vahvasti ojitettua. Kaavaselistuksessa on todettu myös, että osayleiskaavassa osoitetut voimat eivät sijoitu lähelle luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia uomia. Kaava-alueella ei ole tiedossa saukon lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota myös siihen, etteivät Muutoksenhakijat ole tarkemmin perustelleet miltä osin Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen yhteydessä toteutettu saukkoa koskeva vaikutustenarviointi olisi puutteellinen. Myöskään YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole perustellussa päätelmässään tai kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa katsonut, että saukkoon liittyvät selvitykset tai vaikutustenarviot olisivat puutteellisia.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sekä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia saukkoon on selvitetty kattavasti ja asianmukaisesti. Sonkajärven kunnanvaltuusto on siten voinut arvioida saukkoa koskevien selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.6 Metsäpeura

Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että metsäpeuran esiintymistä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan alueella ei ole selvitetty riittävästi ja kaava ei näin ollen ole perustunut riittäviin selvityksiin. Muutoksenhakijat ovat väitteensä tueksi vedonneet muun muassa Metsähallituksen antamiin lausuntoihin.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että tehtyjen luontoselvitysten ja kaavaselistuksen mukaan metsäpeuraa ei esiinny Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen suunnittelualueella. Tehtyjen selvitysten mukaan lähimmät metsäpeuran esiintymisalueet sijaitsevat noin 20 kilometrin päässä Honkamäki-Viidankankaan kaava-alueesta. Lajin pääesiintymisalueet ovat noin 30 kilometrin päässä kaava-alueesta. Yksittäisiä havaintoja lajista on myös Vahtisuolta ja Laakajärvellä, kaava-alueen koillispuolella. Edelleen kaavaselistuksen mukaan metsäpeuran osalta vaikutusten ja yhteisvaikutusten muiden hankkeiden kanssa arvioidaan jäävän vähäisiksi, koska lajin ydinalueet ja tärkeimmät ekologiset yhteydet jäävät yli 15 kilometrin päähän suunnittelualueesta. Kaavaselistuksessa on todettu edelleen, että suunnittelualue sijoittuu Viitasuon ja Laakajärven Natura-alueiden etelä- ja lounaispuolelle siten, että ekologiset yhteydet Natura-alueiden välillä säilyvät. Toiminnan aikainen melu voi kaavaselistuksen mukaan johtaa alueen välttelmiseen, mutta koska kaava-alue ei kuulu lajin ydinalueisiin, ei merkittäviä vaikutuksia metsäpeuraan arvioida syntyvän. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota myös siihen, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole perustellussa päätelmässään tai kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa katsonut, että metsäpeuraa koskevat selvitykset olisivat olleet puutteellisia tai kaavaselistuksen johtopäätökset virheellisiä. Sonkajärven

kunnanhallitus toteaa lisäksi, ettei Metsähallitukseen ole lausunnossaan esittänyt varsinaisia täydennyskehotuksia metsäpeuraa koskeviin selvityksiin.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia metsäpeuraan on selvitetty kattavasti ja asianmukaisesti. Sonkajärven kunnanvaltuusto on siten voinut arvioida metsäpeuraa koskevien selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.7 Sudenkorennot ja kirjoverkkoperhonen

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä on perustunut puutteellisiin selvityksiin, sillä erillistä sudenkorentoselvitystä tai kirjoverkkoperhosselvitystä ei ole tehty. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus on YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässä todennut, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Perustellun päätelmän mukaan kokonaisuutena arvioiden yhteysviranomaiselle toimitettu arviointiselostus on laadultaan hyvätasoinen ja tehdyn arvioinnin perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, että yhteysviranomaisen ei ole perustellussa päätelmässään edellyttänyt lisäselvityksiä sudenkorentoihin tai kirjoverkkoperhoseen liittyen eikä tällaisia selvityksiä ole edellytetty muissakaan viranomaislausunnoissa. Tehdyissä selvityksissä ei ole tullut esiin viitteitä esimerkiksi kirjoverkkoperhosen esiintymisestä alueella, joten kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tarkemmalle kartoitukselle ei ole ollut tarvetta. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa lisäksi, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa alueidenkäyttölain mukaisena ohjausviranomaisena valvonut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa myöskään katsonut, että tehdyt luontoselvitykset olisivat Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia sudenkorentojen tai kirjoverkkoperhosen osalta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia luontoarvoihin on selvitetty asianmukaisesti ja riittäväällä tavalla siten, että Sonkajärven kunnanvaltuusto on voinut arvioida tehtyjen selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.8 Kasvillisuus-, luontotyyppi- ja vesistöselvitykset

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa toteutetut luontokartoitukset olisivat olleet alueen laajuuteen nähden puutteelliset. Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että tämä vaarantaa direktiivilajien suojelun sekä on myös itsessään alueidenkäyttölain vastaista.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa on toteutettu laajat luontoselvitykset, muun muassa erillinen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys. Viimeksi mainitun selvityksen lähtötietoina käytettiin mm. laji.fi -tietokannan tietoja, peruskarttoja, ilmakuvia, viranomaisten avoimia kartta-aineistoja sekä metsälakikohteiden ja erilaisten suojelukohteiden rajauksia. Esiselvityksen perusteella rajattiin sellaiset alueet, joilla katsottiin olevan potentiaalia huomionarvoisten luontotyyppien

tai lajien esiintymiselle, joihin liittyvät maastotyöt suoritettiin 10–14.7.2023. Selvityksessä on todettu, että läpikävelyä ei suoritettu esimerkiksi peltoalueilla, avohakkuilla tai selvästi yksilajisilla tai tasaikäisillä talousmetsillä. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus on YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässä todennut, että arviointiselostus on laadittu arviointiohjelman ja olennaisilta osiltaan yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta eikä se sisällä sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Perustellun päätelmän mukaan kokonaisuutena arvioiden yhteysviranomaiselle toimitettu arviointiselostus on laadultaan hyvätasoinen ja tehdyn arvioinnin perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset. ELY-keskus on perustellussa päätelmässään todennut myös, että hanketta varten on tehty laajat luontoselvitykset maastossa ja että kartoituskohteet ja reitit on suunniteltu huolellisesti ja toteutettu oikeaan aikaan. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa lisäksi, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa alueidenkäyttölain mukaisena ohjausviranomaisena valvonut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa myöskään katsonut, että tehdyt luontoselvitykset olisivat Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että kaavaselostuksessa ei ole arvioitu riittävästi Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen vaikutuksia metsälain (1093/1996, muutoksineen) 10 §:n mukaisiin erityisiin elinympäristöihin ja vesistöihin. Lisäksi Muutoksenhakijat ovat vedonneet siihen, että Koivusuon lähde, joka sisältyy Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitettuun luo-alueeseen ja jonka läheisyyteen kaava osoittaa tuulivoimaloita, ei ole huomioitu riittävällä tavalla. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että metsälain ja vesilain (587/2011) mukaiset kohteet sekä luontoselvityksissä todetut arvokkaat luontokohteet, luontodirektiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikat ja arvokkaiden luontotyyppien esiintymisalueet on merkitty kaavakartalle luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina ja luontoarvojen kannalta huomioitavina alueina kaavamerkinnöin. Sonkajärven kunnanhallitus viittaa myös edellä viitattuun Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltuun päätelmään ja kiinnittää huomiota siihen, etteivät myöskään metsälain noudattamista valvova metsäkeskus tai muut viranomaistahot ole kaavaehdotuksesta esittämässään lausunnoissa tuoneet esiin, että metsälain tai vesilain mukaisia kohteita olisi selvitetty tai huomioitu kaavoituksessa puutteellisesti.

Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että Honkamäellä kaavan vaikutusalueella sijaitsee mahdollisesti metsälain 10 §:n tarkoittama suuri luonnontilainen lähde ja että tätä lähdeä ei ole merkitty osayleiskaavaan luo-alueena eikä sen olemassaoloa tai luontoarvoja ole käsitelty kaavaselostuksessa lainkaan. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että osayleiskaava-alueen ulkopuolella sijaitseville kohteille ei voida kohdistaa kaavassa kaavamerkintöjä. Toteutettujen selvitysten osalta Sonkajärven kunnanhallitus esittää lausuntonaan, että metsälain 10 §:n mukaisia kohteita on huomioitu tehdyissä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksissä asianmukaisella tavalla.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa ei käsitellä alueella sijainneen Palosuon entisen kaatopaikan maaperän tilaa, vaikka asiasta jätettyjen muistutusten mukaan alueelle on haudattu muun muassa Sukevan terva- ja tärpättitehtaan jätteitä, jotka voivat sisältää PAH-yhdisteitä. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että väite on Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaselostus huomioiden virheellinen. Kaavaselostuksessa on kaatopaikan osalta todettu, että Palosuon pohjoisosassa sijaitsee Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohde, vuonna 1986–1996 lakkautettu Palosuon kaatopaikka-alue, jolla ei ole

puhdistustarvetta nykyisellä maankäytöllä. Koska Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa ei kaatopaikka-alueelle ole kohdistettu rakentamisen tai maankäytön toimenpiteitä, kaavaselostuksessa ei ole arvioitu vaikutuksia syntyvän. Kaavaselostuksen mukaan kaavaratkaisulla ei myöskään tuoteta pilaantumisriskiä kaava-alueelle. Kaavaehdotuksessa myös tuulivoimalan nro 15 rakentamisaluetta on pienennetty kaavan valmisteluvaiheeseen nähden Palosuon kaatopaikan huomioimiseksi.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston vaikutuksia luontoarvoihin on selvitetty asianmukaisesti ja riittäväällä tavalla siten, että Sonkajärven kunnanvaltuusto on voinut arvioida tehtyjen selvitysten perusteella kaavapäätöksen lainmukaisuutta. Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemät valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.1.9 Melumallinnukset

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten toteutetut melumallinnukset olisivat puutteellisia sillä perusteella, että ne on tehty pienemmillä turbiineilla kuin mitä kaava tosiasiansa mahdollistaa eikä niiden perusteella ole täten voitu arvioida sitä, aiheutuuko tuulivoimaloista eräistä naapuruussuhteista annetun lain (26/1920, muutoksineen ”Naapuruussuhdelaki”) mukaista kohtuutonta räsitusta. Muutoksenhakijoiden mukaan kaavaa hyväksyittäessä olisi tullut arvioida naapuruussuhdelain mukaiset haittakynnykset ja niiden merkitys alueen asutukselle riittävän kattavasti, eikä jättää arviointia myöhempiin lupamenettelyihin.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten toteutetut meluselvitykset ja vaikutuksenarviot sekä osayleiskaavan kaavamääräykset huomioiden, väite on virheellinen. Osayleiskaavaa varten tehdyt melumallinnukset on suoritettu AFRY Finland Oy:n toimesta laskentastandardin ISO9613-2 ja ympäristöministeriön tuulivoimaloiden melun mallintamista koskevan ohjeen (2/2014) mukaisesti. Melumallinnusten tulosten osalta Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten toteutettujen mallinnusten tulosten tarkastelun kannalta on merkityksellistä, että tuulivoimaloiden toiminnan aikaiset melutasot eivät ylitä tuulivoimaloiden ulkomelutasojen ohjearvoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1107/2015) tarkoitettua 40 dB(A) ohjearvoa lähimpien asuin- ja lomarakennusten kohdalla. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää myös huomiota siihen, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa on kaavamääräys, jonka mukaan rakentamislupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella voimalatyypille ja tuulivoimalakokonaisuudelle, joka on kaavoitusprosessin aikana tarkastelussa ollut voimavaihtoehto tai vaikutuksiltaan ja yhteisvaikutukseltaan kyseistä voimalatyypin vastaava tai vaikutukseltaan vähäisempi. Kaavamääräyksen mukaan rakentamislupavaiheessa rakennusvalvontaviranomaisille tulee toimittaa rakennusvalvontaviranomaisen edellyttämät melu-, välkeselvitykset sekä muut tarvittavat selvitykset voimalan vaikutusten tarkistamista varten. Tällä kaavamääräyksellä ei ole siirretty meluvaikutusten arviointia Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla myöhempään vaiheeseen, vaan varmistettu, että hankkeen toteuttamisen meluvaikutukset eivät ylitä lainsäädännössä asetettuja melutasoja.

Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että mallinnoista ei ole selvää minkälaisia epävarmuusarvoja on sisällytetty mallinnoihin ja minkälaisia epävarmuuksia mallinnoihin liittyy. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen meluselvityksessä tuulivoimalavalmistajan ilmoittamaan melupäästöön on lisätty soveltuvan ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti 2 dB varmuusarvo. Meluselvityksessä on todettu, että melumallinnuksen epävarmuus on tarkastelussa ja ohjeistuksessa sisällytetty laskennassa käytettyyn tuulivoimaloiden melupäästöön arvoon, jolloin

mallinnustuloksia voidaan suoraan verrata suunnitteluohjearvoihin ilman erillistä epävarmuustarkastelua, ja äänen etenemisen ja ympäristöolosuhteiden mallinnukseen voidaan käyttää vakioituja sää- ja ympäristöolosuhtearvoja.

Muutoksenhakijoiden mukaan mallinnettaessa sisämelun keskiäänitasoa olisi tullut huomioida, että alueen rakennuskanta ei ole nykyisten rakennusvaatimusten mukaista. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin, että sisämelutasojen mallinnuksessa on käytetty suomalaisen tutkimuksen mukaisia ääneneneristävyyssarvoja, jotka on määritelty siten, että ne ylittyvät 84 % todennäköisyydellä suomalaisessa pientalossa.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet lisäksi, että melusta mahdollisesti aiheutuvaa terveyshaittaa ei voi merkittävästi vähentää. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin, että tuulivoimaloiden toiminnan meluvaikutuksia on mahdollista tarvittaessa säädellä vaikuttamalla äänilähteiden toimintaan. Esimerkiksi roottorin toimintaan voidaan vaikuttaa hidastamalla sen pyörimistä tai säätelemällä lapojen pyörimiskulmaa, mikä toisaalta pienentää voimalan tuotantoa. Myös lähellä toisiaan pyörivien voimaloiden lapojen kohtauskulmaa muuttamalla voidaan pienentää melua. Lisäksi konehuoneesta lähtevää ääntä voidaan vaimentaa eristystä lisäämällä. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tehtyjen selvitysten perusteella kuitenkin selvyuden vuoksi, että toiminnan aikaisille lieventämiskeinoille ei arvioida lähtökohtaisesti olevan Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa tarvetta, koska mallinnustulosten perusteella alueen asuin- ja lomarakennusten kohdalla melutasot jäävät alle valtioneuvoston ohjearvojen ja matalataajuisen melun tasot pysyvät asetettujen arvojen alapuolella.

Yllä lausuttuun perustuen Sonkajärven kunnanhallitus katsoo, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen meluvaikutuksia on arvioitu asianmukaisesti osana hankkeen kaavoitus- ja YVA-menettelyjä eikä suoritettuja mallinnuksia voi pitää puutteellisina tai virheellisinä Muutoksenhakijoiden esittämin perustein. Muutoksenhakijoiden valitukset on näin ollen hylättävä.

2.1.10 Yhteisvaikutuksia koskevat selvitykset

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että yhteisarviointi muiden tuulivoimahankkeiden kanssa on jäänyt pirstaleiseksi. Väitteensä tueksi Muutoksenhakijat ovat vedonneet Itä-Suomen aluehallintoviraston YVA-selostuksesta antamaan lausuntoon, jossa on todettu, että yhteisvaikutuksista olisi ollut tarpeen olla arviointiselostuksessa oma kokoava osionsa.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa on käsitelty laajasti osana kaavaselostusta ja hankkeen YVA-menettelyä. Kaavaselostuksessa yhteisvaikutuksia on käsitelty aihealueittain ja yhteisvaikutuksille on ollut kaavaselostuksessa oma osionsa 8.14. Sonkajärven kunnanhallituksen näkemyksen mukaan kyseistä esitystapaa voidaan pitää Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen ominaispiirteet ja olosuhteet huomioiden perusteltuna, eikä yhteisvaikutustenarvioinnin voi katsoa olevan puutteellinen tällä esitystapaa koskevalla perusteella. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa alueidenkäyttölain mukaisena ohjausviranomaisena valvonut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa myöskään katsonut, että tehdyt selvitykset olisivat Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla puutteellisia eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointien osalta. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.2 Natura-arviointi

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten olisi tullut suorittaa Natura-arviointi ja että hankkeessa toteutettu Natura-

arvioinnin tarveharkinta olisi ollut puutteellinen. Väitteidensä perusteena Muutoksenhakijat ovat vedonneet siihen, että Natura-arvioinnin tarveharkinta on tehty ainoastaan tutustumalla eri aineistoihin ilman maastotutkimuksia. Muutoksenhakijoiden mukaan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueelle ei ole voitu poissulkea ilman maastomittauksia, hydrologista mallinnusta tai empiiristä näytön vahvistamista ja siten Natura-arvioinnin tarveharkintaraportin perusteella ei ole voitu sulkea pois merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueelle. Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Natura-arviointi tulee tehdä aina, jos hanke saattaa vaikuttaa Natura-alueeseen.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa oikeudellisena lähtökohtana, että luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksinään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Se, että hankkeella on vaikutuksia Natura-alueeseen ei siis yksin riitä siihen, että velvollisuus suorittaa Natura-arviointi syntyy, vaan merkityksellistä on se, syntyykö vaikutuksia niihin luonnonarvoihin, jotka ovat kysymyksessä olevan Natura-alueen suojelun perusteena.

Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan olosuhteiden osalta Sonkajärven kunnanhallitus toteaa kaavaselostuksessa esitetyin tavoin, että hankealueen lähistöllä ja osittain hankealueen sisällä sijaitsee Natura-alue Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät (SAC, FI0600014). Kyseinen Natura-alue on suojeltu luontotyyppiperusteisesti eikä alueen Natura-tietolomakkeella ole esitetty suojeluperustelajeja. Lomakkeella on mainittu muita tärkeitä kasvi- ja eläinlajeja, jotka on hankkeessa suoritettussa tarveharkinnassa huomioitu osana mahdollisia vaikutuksia alueen eheyteen ja ominaispiirteisiin. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa ei suunnitella mitään rakentamista Natura-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Natura-alueen Iso Viitamäki -osa (boreaalinen luonnonmetsä) sijaitsee osin hankealueen sisällä, lähimmillään noin 600 metrin päässä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta ja noin 400 metrin päässä lähimmästä parannettavasta tiestä. Vahtisuon osa Natura-alueesta sijaitsee yli kahden kilometrin päässä hankealueen rajasta. Lähimmillään sähkönsiirtoreittiin on Natura-alueelta noin 4,8 kilometriä. Hankealue tai sähkönsiirron alueet eivät ole Natura-alueen valuma-alueella, eivätkä alueella, jonka maanmuokkaus vaikuttaisi Natura-alueen valaistus- tai kosteusoloihin.

Toisin kuin Muutoksenhakijat antavat ymmärtää, Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa on toteutettu erillinen Natura-tarveharkinta. Tarveharkinnan mukaan hankkeen toteuttamisen vuoksi Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien ei arvioida laadultaan heikentyvän eikä hankkeesta ei arvioida syntyvän merkittävää haittaa (suoria tai epäsuoria vaikutuksia) Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille. Natura-tarveharkinnassa on myös huomioitu Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa tehtyjen maastaselvitysten yhteydessä tehtyjä havaintoja siltä osin, kuin selvitysalueet ovat ulottuneet myös Natura-alueelle. Esimerkiksi kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen sekä pesimälinnustoselvityksen maastaselvitysalueet ovat sijoittuneet osittain Natura-alueelle ja niiden tietoja on hyödynnetty Natura-arvioinnin tarveharkintaselvityksessä.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavahankkeessa olisi tullut toteuttaa Natura-arviointi, sillä maakuntakaavaan suunnittelumääräyksissä on todettu, että tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja ja että suunnittelussa on otettava

huomioon erityisesti vaikutukset linnustoon. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että maakuntakaavan suunnittelumääräys vastaa sanamuodoltaan luonnonsuojelulain 34 §:n sanamuotoa, jonka mukaan vaikutukset on arvioitava suhteessa suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin. Natura-alue Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät on suojeltu luontotyyppiperusteisesti SAC-alueena. Alueen Natura-tietolomakkeella ei ole esitetty suojeluperustelajeja. Lomakkeella on mainittu muita tärkeitä kasvi- ja eläinlajeja, jotka on tarveharkinnassa huomioitu osana mahdollisia vaikutuksia alueen eheyteen ja ominaispiirteisiin. Maakuntakaavan suunnittelumääräyksellä ei voida laajentaa Natura-arviointivelvollisuuden soveltamista suojeluperustelajien ulkopuolelle, tässä tapauksessa linnustoon. Honkamäki-Viidankankaan vaikutukset linnustoon on arvioitu kattavasti ja asianmukaisesti osana YVA- ja kaavoitusmenettelyjä, kuten yllä kohdassa 4.1.2 ”Linnustoselvitykset” on todettu.

Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää myös huomiota siihen, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus on hanketta koskevassa perustellussa päätelmässään todennut, että Natura-tarvearvioinnin johtopäätös osoittaa, että varsinaista Natura-vaikutusten arviointia ei ole tarpeen tehdä johtuen Natura-kohteen luontotyypeistä, etäisyyksistä ja hanketyypistä. Myös Metsähallitus on lausunnossaan 1. kaavaehdotuksesta 21.3.2025 todennut, että Metsähallitus pitää oikeana Natura-tarvearvion johtopäätöstä siitä, että suoria tai epäsuoria vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ei synny. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa alueidenkäyttölain mukaisena ohjausviranomaisena valvonut Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole kaavaehdotuksesta antamissaan lausunnoissa myöskään katsonut, että erillinen Natura-arviointi olisi ollut Muutoksenhakijoiden esittämällä tavalla tarpeen.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Natura-alue on otettu huomioon Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa kaavamerkinnällä- ja määräyksellä sekä varmistamalla tuulivoimaloiden sijoittuminen riittävän etäälle Natura-alueesta. Kaavamääräyksen mukaan alueella maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyölupaa (toimenpiderajoitus Alueidenkäyttölaki 43.2 §). Alueella ei kaavamääräyksen mukaan myöskään saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojelun perusteena olevia luontoarvoja merkittävästi. Kaavamääräyksen mukaan alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.

Muutoksenhakijat ovat esittäneet myös, että Natura-arvioinnissa ei ole huomioitu muita lähialueiden tuulivoimahankkeita riittävällä tavalla. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että kaavaselostuksessa on todettu, että osayleiskaavasta ei yhdessä muiden seudun tuulivoimahankkeiden kanssa arvioida aiheutuvan yhteisvaikutuksia ekologiin yhteyksiin tai Natura-verkostoon, koska alueiden tärkeimmät ekologiset yhteydet ja Natura-alueiden verkoston yhtenäisyys säilyvät hankkeesta huolimatta. Myös yhteisvaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon, että Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät Natura-alue on suojeltu luontotyyppiperusteisesti eikä alueen Natura-tietolomakkeella ole esitetty suojeluperustelajeja.

Yllä olevaan perustuen Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa toteutettu Natura-tarveharkinta on ollut riittävä ja asianmukainen, jotta sen perusteella on voitu todeta, ettei erillisen luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetun Natura-arvioinnin suorittaminen ole tarpeellista erityisesti, kun otetaan huomioon läheisen Natura-alueen suojelun perusteena olevat luontotyypit sekä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen luonne ja etäisyys Natura-alueesta. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.3 Kaavan sisällöllinen lainmukaisuus

2.3.1 Maakuntakaavan ohjausvaikutus

Muutoksenhakijat ovat valituksessaan esittäneet, että maakuntakaavaa ei ole huomioitu Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa riittävällä tavalla. Muutoksenhakijoiden mukaan maakuntakaavassa todetaan, että tuulivoimaloiden maksimimäärä Honkamäki-Viidankankaan alueella on 23 kappaletta ja toteutettavissa oleva määrä 15 kappaletta ja näin suuri ero maakuntakaavan ja kaavoituksessa hyväksytyyn voimalamäärän välillä olisi vastoin alueidenkäyttölakia.

Muutoksenhaun kohteena olevan Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 lainmukaisuuden arvioinnissa tulee ottaa oikeudellisena lähtökohtana huomioon, että AKL 32 §:n ja 39 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa (tuulivoima)yleiskaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Oikeuskirjallisuuden mukaan maakuntakaavan täsmentyminen alueen yleiskaavoituksessa on maakuntakaavan perusominaisuus ja kuuluu alueidenkäyttölain mukaisen kaavajärjestelmän perusluonteeseen. Näin ollen esimerkiksi maakuntakaavan asunto-, teollisuus- ja energia-alueiden rajaukset täsmentyvät yleiskaavoituksessa ja samoin maakuntakaavassa osoitettua tien linjausta voidaan täsmentää yleiskaavatasolla tarkemmassa suunnittelussa ilmenevien seikkojen johdosta. Oikeudellisesti merkittävää on myös, että maakuntakaavasta on mahdollista poiketa yleiskaavoituksen yhteydessä muuttamalla maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja sijaintia. Maakuntakaavasta poikettaessa oikeuskirjallisuuden mukaan lähtökohtana on, että maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavasta poiketaan ja poikkeamisen perusteet tulee esittää kaavaselostuksessa.

Tuulivoimarakentamista koskevassa viimeaikaisessa oikeuskäytännössä korkein hallinto-oikeus on ottanut maakuntakaavan ohjausvaikutukseen kantaa ratkaisussa KHO:2023:57;

Kunnanvaltuusto oli hyväksynyt tuulivoimaosayleiskaavan, jossa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille oli mahdollista sijoittaa yhteensä 42 tuulivoimalaa. Osayleiskaava-alue sijoittui osin tuulivoimarakentamista ohjaavassa vaihemaakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, mutta osa kaava-alueesta ja puolet eli 21 osayleiskaavassa osoitetuista tuulivoimaloiden alueista sijaitsi vaihemaakuntakaavan tuulivoimala-alueiden aluevarausten ulkopuolella siten, että tuulivoimaloiden ohjeellisten sijaintipaikkojen etäisyys vaihemaakuntakaavassa osoitetuista tuulivoimaloiden alueista oli enimmillään 1,5 kilometriä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vaihemaakuntakaavassa osoitetuista tuulivoimala-alueiden aluerajauksista poikettaessa on yleiskaavatasoisten selvitysten perusteella voitava varmistua, etteivät vaihemaakuntakaavan maankäyttöä koskevat keskeiset ratkaisut ja tavoitteet vaarannu aluerajauksista poikkeamisen vuoksi. Osayleiskaava-alue oli tässä tapauksessa vaihemaakuntakaavassa osoitettuja tuulivoimala-alueita merkittävästi laajempi. Kaikki osayleiskaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet sijoittuivat kuitenkin vaihemaakuntakaavassa osoitettujen aluerajausten tuntumaan. Vaikka osayleiskaava-alue oli maakuntakaavassa osoitettuja tuulivoimala-alueita laajempi, kaavaratkaisu ei sen perusteena olleiden selvitysten mukaan vaikeuttanut vaihemaakuntakaavan toteuttamista eikä ollut ristiriidassa vaihemaakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Osayleiskaava-aluetta ei myöskään ollut vaihemaakuntakaavassa varattu sellaiseen muuhun tarkoitukseen, joka olisi estänyt kaavan mukaisen tuulivoimarakentamisen. Kysymys oli siten sellaisesta vaihemaakuntakaavassa osoitetun maankäyttöratkaisun tarkentamisesta, jota ei ollut pidettävä

maankuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioon ottamista koskevien maankäyttö- ja rakennuslain säännösten vastaisena.

Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan olosuhteiden osalta Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että toisin kuin Muutoksenhakijat esittävät, Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaan liittyvässä kaavaselostuksessa on nimenomaisesti käsitelty osayleiskaavan suhdetta kaava-alueella voimassa oleviin maakuntakaavoihin. Kaavaselostuksessa todetaan tältä osin, että Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheessa alue on osoitettu tuulivoimapotentialisena alueena (tv), jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittävät (7 tai useamman voimalan käsittävät) tuulivoimapotentialiset alueet. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitetut tuulivoimalat sijoittuvat suurimmaksi osin maakuntakaavassa osoitetulle tv-alueelle. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitetuista 28:sta voimalapaikasta 21 sijaitsee maakuntakaavan tv- aluerajauksen sisäpuolella. Maakuntakaavan tv-aluemerkinnän ulkopuolelle osoitetuista voimalapaikoista neljä sijaitsee alle 500 metrin, yksi alle 600 metrin ja kaksi noin 1,2 kilometrin etäisyydellä tv- aluerajauksesta. Kaavoituksessa on huomioitu hyväksytyin maakuntakaava 2040, 2. vaiheen tuulivoimapotentialisia alueita koskevat suunnittelumääräykset. Lisäksi on huomioitu voimassa olevan maakuntakaavan suunnittelumääräykset.

Toisin kuin Muutoksenhakijat ovat valituksessaan esittäneet, Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaselostuksessa on osoitettu, ettei osayleiskaavan ratkaisu 7 voimalan vähäisestä sijoittumisesta maakuntakaavassa osoitetun (tv)-alueen ulkopuolelle sekä ero maakuntakaavan alustavassa voimalamäärässä ja Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan lopullisessa voimalamäärässä vaaranna maakuntakaavassa esitettyjä keskeisiä tavoitteita. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan suhdetta maakuntakaavan tavoitteisiin ja suunnittelumääräyksiin on nimenomaisesti tarkasteltu kaavaselostuksessa. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota siihen, että Pohjois-Savon liitto ei ole lausunnoissaan tai Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanketta koskevissa viranomaisneuvotteluissa tuonut esiin, että kaavaratkaisu olisi maakuntakaavan vastainen. Myös Pohjois-Savon ELY-keskus on 2. kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa 18.12.2025 todennut seuraavasti: ”Osa kaavaehdotuksen mukaisista tuulivoimaloiden alueista (tv), joille on mahdollista rakentaa tuulivoimaloita, sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimapotentialialueen ulkopuolelle, sijoittuen kuitenkin sen läheisyyteen. Pääosin voimalat on sijoitettu osoitetun tuulivoimapotentialialueen mukaisesti. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, jossa esitettyjä ratkaisuja on tarkoitus tarkentaa yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Maakuntakaavassa ei esimerkiksi ratkaista tuulivoimaloiden lukumäärää, kokoa tai sijoittelua. Nyt nähtävillä olevan kaavaratkaisun ei voida katsoa vaikeuttavan maakuntakaavan toteuttamista tai olevan ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden tai periaatteiden kanssa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava perustuu maakuntakaavassa osoitettuun tuulivoimapotentialialueeseen ja maakuntakaavan ohjausvaikutus on otettu kaavaehdotuksessa riittävällä tavalla huomioon.”

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava olisi maakuntakaavan vastainen sillä perusteella, että se on seuraavan suunnittelumääräyksen vastainen ”Tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on otettava huomioon erityisesti vaikutukset linnustoon.” Tältä osin Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan

tuulivoimahankkeen suunnittelussa on huomioitu läheiset Natura-alueet sekä niiden suojelun perusteena olevan luontoarvot ja viittaa yllä kohdassa 4.2 ”Natura-arviointi” lausuttuun.

Sonkajärven kunnanhallitus katsoo edellä mainituin perustein, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan laadinnassa on otettu huomioon alueella voimassa olevien maakuntakaavojen ohjausvaikutus alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla. Asiassa on siten virheellistä väittää Muutoksenhakijoiden valituksissa esitetyin tavoin, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaratkaisu olisi voimassa olevan maakuntakaavan vastainen. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee siten hylätä maakuntakaavan vastaisuutta koskevalla valitusperusteella tehtynä.

2.3.2 Maisemavaikutukset

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että tietyistä voimaloista aiheutuu kohtuutonta haittaa maanomistajille ja haitta ilmenee muun muassa voimaloiden rakentamisen aiheuttamana maiseman muuttumisena. Haittaa on katsottu aiheutuvan erityisesti Löytölänmäellä sijaitsevalle asutukselle, joka on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristön kohde.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimarakentamisen aiheuttamia vaikutuksia maisemakuvaan ja näkymiin on arvioitu alueen maisemalle tyypillisten ominaispiirteiden ja herkkyyden arvioinnin sekä näkymäalueanalyysin ja valokuvasovitteiden pohjalta tehtyjen havainnekuvienv avulla. Havainnekuvia ja näkymäalueanalyysiä on tarkasteltu rinnakkain maisemaan kohdistuvan muutoksen hahmottamiseksi. Vaikutusten arviointi on laadittu asiantuntija-arviointina Imperia-mallia soveltaen ja siinä on tarkasteltu vaikutuksia eri etäisyyksille. Vaikutuksia on arvioitu lähiympäristön ja arvoalueiden lisäksi erityisesti asutuksen, vesistöjen ja päätiestön suunnista. Arvioinnissa on huomioitu erityiset maisemapiirteet, etäisyys ja näkymät. Tehtyjen vaikutustenarviointien perustella kaavaselostuksessa on todettu, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitetun rakentamisen vaikutukset seudun maisemakuvaan ovat kokonaisuudessaan kohtalaiset ja lähiympäristön kulttuurimaisemiin suuret.

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan vedonneet siihen, että myös Kuopion kulttuurihistoriallinen museo on esittänyt huolensa mainituista maisemallisista vaikutuksista Löytölänmäelle sijaitsevalle asutukselle. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa tältä osin kuitenkin, että 2. kaavaehdotuksen nähtävilläoloaineistosta antamassaan lausunnossa 16.12.2025 Kuopion kulttuurihistoriallinen museo on lausunut, että museo on tutustunut kaavaehdotusaineistoon ja toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön tai arkeologisen kulttuuriperinnön suhteen.

Muutoksenhakijat ovat maisemavaikutusten osalta valituksissaan vedonneet myös perustellussa päätelmässä yhteysviranomaisen esittämiin seikkoihin. Sonkajärven kunnanhallitus huomauttaa, että perustellun päätelmän jälkeen Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen maisemallisia vaikutuksia on kuitenkin lievennetty poistamalla kaavaehdotuksesta kaksi voimalapaikkaa. Kaavaehdotuksista antamissaan lausunnoissa Pohjois-Savon ELY-keskus ei ole huomauttanut hankkeen maisemavaikutuksista, vaan on todennut, että perusteltu päätelmä on huomioitu kaavaehdotuksen laadinnassa pääosin hyvin ja että Pohjois-Savon ELY-keskuksella ei ole lausunnossa nostettujen seikkojen lisäksi muuta lausuttavaa kaavaehdotuksesta. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa maisemavaikutusten osalta myös, että korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä todetaan vakiintuneesti (KHO 2013:184), että pelkästään sitä, että voimat näkyvät valittajan kiinteistölle, tai sitä, että voimaloiden maisemavaikutukset yleisemminkin voivat vaikuttaa kiinteistöjen arvoon tuulivoimapuiston ulkopuolisella alueella, ei pidetä kohtuuttomana haittana.

Ottaen huomioon Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa varten tehdyt vaikutuksenarviot sekä toteutetut lievennystoimet, Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavasta ei voi katsoa aiheutuvan maanomistajille sellaista kohtuutonta haittaa, että kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 voisi katsoa olevan lainvastainen. Muutoksenhakijoiden valitukset on näin ollen hylättävä maisemavaikutuksiin liittyvillä valitusperusteilla tehtynä.

2.3.3 Melu- ja välkevaikutukset

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että naapureille aiheutuu kohtuutonta haittaa tuulivoimaloiden immissiohaitoista muun muassa melu ja amplitudimodulaation, välke- ja varjostusvaikutuksen, lentoestevalojen aiheuttaman valohaitan sekä mahdollisen matalataajuinen äänen ja tärinän muodossa, joiden kumulatiivinen vaikutus voi muodostua kohtuuttomaksi ottaen huomioon alueen olosuhteet, rasiuksen kesto ja ajoittuminen sekä asutuksen sijainti.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavaselostuksessa on arvoitu hankkeen meluvaikutukset, välkevaikutukset sekä muut merkittävät vaikutukset asianmukaisin menetelmin ja riittävässä laajuudessa. Tehtyjen selvitysten ja mallinnusten perusteella melun sovellettavat ohjearvot tai toimenpiderajat eivät ylity. Sonkajärven kunnanhallitus viittaa tältä osin edellä kohdassa 4.1.9 ”Melumallinnukset” lausuttuun.

Välkkeen osalta Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Suomessa ei ole määritelty välkevaikutuksille sitovia raja-arvoja tai suosituksia. Ympäristöhallinnon ohjeen 5/2016 mukaisesti välkevaikutusten arvioinnissa on suositeltavaa käyttää apuna muiden maiden suosituksia välkkeen rajoittamisesta. Esimerkiksi Ruotsissa sovellettava suositus on kahdeksan tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä. Saksassa niin sanotussa todellisessa tilanteessa välke tulee rajoittaa kahdeksaan tuntiin vuodessa. Lisäksi Saksassa on annettu raja-arvoksi 30 minuuttia päivässä sekä 30 tuntia vuodessa teoreettisessa maksimitilanteessa. Tanskassa tyypillisesti sovelletaan todellisen tilanteen raja-arvona maksimissaan kymmenen tuntia vuodessa. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa tehtyjen mallinnusten perusteella vuotuinen todennäköinen välkevaikutus pysyy alle 8 tunnin ohjearvon ja todennäköisen välkkeen päiväkohtainen maksimivälke aika alle 30 minuutin ohjearvon kaikkien alueen asuin- ja lomarakennusten kohdalla.

Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava sisältää myös kaavamääräyksen, jonka mukaan rakentamislupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella voimalatyypille ja tuulivoimalakokonaisuudelle, joka on kaavoitusprosessin aikana tarkastelussa ollut voimalavaihtoehto tai vaikutuksiltaan ja yhteisvaikutuksiltaan kyseistä voimalatyyppiä vastaava tai vaikutukseltaan vähäisempi. Edelleen kaavamääräyksen mukaan rakentamislupavaiheessa rakennusvalvontaviranomaisille tulee toimittaa rakennusvalvontaviranomaisen edellyttämät melu-, välkeselvitykset sekä muut tarvittavat selvitykset voimalan vaikutusten tarkistamista varten.

Yllä lausuttuun perustuen Sonkajärven kunnanhallitus katsoo, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeesta ei tehtyjen selvitysten ja vaikutuksenarvioiden perusteella aiheudu kohtuutonta haittaa tai rasiusta lähialueen asukkaille. Kohtuutonta haittaa tai rasiusta ei voi Sonkajärven kunnanhallituksen näkemyksen mukaan katsoa aiheutuvan myöskään kumulatiivisten vaikutusten perusteella. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä.

2.3.4 Kaavoitusmenettelyn vuorovaikutuksellisuus

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavoitusmenettely olisi vuorovaikutuksen osalta ollut puutteellista.

Muutoksenhakijat ovat kyseenalaistaneet, onko kaavoituksessa huomioitu asukkaiden mielipiteitä ja kannanottoja sekä onko asukkailla ja muilla sidosryhmillä ollut tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa alueidenkäyttölain mukaisesti kaavaan.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa vuorovaikutuksen toteuttamisen osalta, että Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen lainmukaisuuden arvioinnissa tulee ottaa oikeudellisena lähtökohtana huomioon, että kunta huolehtii alueidenkäyttölain 20 §:n mukaisesti alueellaan maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta. Tämän lähtökohdan mukaisesti kunnalla on oikeus laatia alueidenkäyttölaissa tarkoitettuja yleis- ja asemakaavoja kunnan alueelle sitä mukaa kuin kunnan kehitys kaavoitustoimenpiteitä vaatii. Kunnan toimivaltaan ja harkintaan kuuluu päättää muun muassa mille alueille kaavoja laaditaan, millä aikataululla kaavoja laaditaan, minkä sisältöisiä laadittavat kaavat ovat ja millaisia käyttötarkoituksia eri alueille osoitetaan. Tätä kunnan laajaa harkintavaltaa kutsutaan vakiintuneesti kunnan kaavoitusmonopoliksi ja kaavoitusmonopoli liittyy läheisesti kunnallisen itsehallinnon toteuttamiseen.

Kunnallista kaavoitusmonopolia ja sen merkitystä kuvataan oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä vakiintuneesti toteamalla, että kunta päättää itsehallintonsa nojalla kaavan sisällöstä alueidenkäyttölain rajoissa, eikä kunta ole lähtökohtaisesti sidottu kaavan laadinnan yhteydessä annettujen lausuntojen tai mielipiteiden sisältöön. Korkein hallinto-oikeus on tältä osin esimerkiksi ratkaisussaan KHO 12.8.2014 t. 2355 todennut, että vaikka kaavoituksen osallisille on varattava tilaisuus osallistua kaavan valmisteluun, he eivät voi päättää kaavan sisällöstä, vaan lopullinen päätösvalta kaavan sisällön suhteen on kunnanvaltuustolla. Koska tuulivoimayleiskaavaa koskeva valitus voidaan alueidenkäyttölain mukaan tehdä ainoastaan laillisuusperusteella, oikeuskäytännössä todetaan myös usein, että muutoksenhakijan esittämät kaavaratkaisun tarkoituksenmukaisuuteen tai toisten mahdollisten kaavavaihtoehtojen paremmuuteen liittyvät valitusperusteet tulee kunnan kaavoitusmonopolista johtuen hylätä perusteettomina.

Tuulivoimarakentamista ohjaavien osayleiskaavojen laadintaa koskevat alueidenkäyttölain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä tarkoitettut tuulivoimayleiskaavan sisältövaatimukset. Mainitut sisältövaatimukset sisältävät edellä mainituin tavoin kunnanvaltuustolle kuuluvaa huomattavaa harkintavaltaa ja erilaisten näkökohtien yhteensovittamista. Tällöin on kiistatonta, että kaikkia yleiskaavan sisältövaatimuksia ei ole aina mahdollista toteuttaa täysimääräisesti. Tuulivoimarakentamista koskevassa oikeuskäytännössä esitetään tältä osin vakiintuneesti, että tuulivoimayleiskaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimarakentaminen kunnanvaltuuston hyväksymän kaavaratkaisun alueella, jolloin tämän tavoitteen toteuttamiseksi on hyväksyttävää jossain määrin muuttaa alueen ympäristöä ja sen olosuhteita. Olennaista on siten, että hyväksytty osayleiskaava täyttää riittävästi alueidenkäyttölain 39 §:ssä ja 77 b §:ssä asetetut yleiskaavan sisältövaatimukset luonnonarvojen vaalimisesta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa vuorovaikutuksen osalta, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavasta on tiedotettu ja sidosryhmiä on kuultu alueidenkäyttölain ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, ”YVA-laki”) edellyttämällä tavalla. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan valmistelussa on noudatettu alueidenkäyttölaissa tarkoitettua vuorovaikutteista suunnitteluprosessia siten, että kaavan valmistelun yhteydessä on käsitelty osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kaavaluonnoksesta ja kaavaehdotuksista annetut lausunnot sekä muistutukset, ja mainituissa dokumenteissa esitetyt seikat on otettu huomioon kaavoittajan vastineissa esitetyillä tavoilla. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavasta on myös järjestetty yleisötilaisuuksia 11.9.2023 (osallistumis- ja arviointisuunnitelma- ja YVA-ohjelmavaihe), 18.6.2026 (kaavan valmistelu- ja YVA-selostusvaihe), 13.3.2025 (1. kaavaehdotusvaihe) ja 10.12.2025 (2. kaavaehdotusvaihe).

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet myös, että vuorovaikutus olisi ollut puutteellista, sillä Suomen riistakeskukselta ei ole pyydetty koko hankesuunnittelun aikana lausuntoja eikä riistakeskuksella ole ollut Muutoksenhakijoiden mukaan mahdollisuutta lausua mielipidettään asiasta. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Suomen riistakeskus Pohjois-Savo on antanut lausuntonsa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta. Tämän jälkeen Suomen riistakeskus ei ole antanut lausuntoja kaavoitus- tai YVA-menettelyn myöhemmissä vaiheissa, vaikka siihen olisi ollut mahdollisuus. Riistakeskusta on siten kuultu alueidenkäyttölain edellyttämällä tavalla.

Yllä olevaan perustuen Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavoitusmenettelyssä on noudatettu alueidenkäyttölain säännöksiä. Kunnanhallitus toteaa myös, että kaavaratkaisua ei voida pitää lainvastaisena sillä perusteella, että Muutoksenhakijoiden valituksen mukaan jokin toinen kaavaratkaisu voisi olla Muutoksenhakijoiden näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisempi taikka parempi. Muutoksenhakijoiden valitukset on näin ollen hylättävä puutteelliseen vuorovaikutukseen liittyvien valitusperusteiden osalta tehtynä.

2.3.5 Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän huomioiminen

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon kaavoituksessa erityisesti voimalamäärän osalta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että väite on Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan olosuhteissa virheellinen. Kaavaselostuksessa on esitetty yksityiskohtaisesti, miten YVA-menettelyn perusteltu päätelmä on otettu huomioon kaavaehdotuksessa. YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus on 2. kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut, että perusteltu päätelmä on huomioitu kaavaehdotuksen laadinnassa pääosin hyvin. Pohjois-Savon ELY-keskuksella ei ole lausunnossaan ollut Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan voimalamäärän osalta huomautettavaa.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa yllä olevaan perustuen, että YVA-menettelyn yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu huomioon riittävällä tavalla hyväksytyssä kaavaehdotuksessa. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.3.6 Vaikutukset virkistyskäyttöön ja elinympäristöön

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan katsoneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava ei täytä AKL 39 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaista sisältövaatimusta turvallisesta ja terveellisestä elinympäristöstä. Muutoksenhakijat ovat myös valituksissaan katsoneet, että kaavassa ei oteta riittävästi huomioon alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Laaja tuulivoima-alue estää Muutoksenhakijoiden mukaan alueen käyttämisen asukkaiden virkistykseen ja aiheuttaa turvallisuusriskejä eikä kaava siten täytä alueidenkäyttölain vaatimuksia.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön ja ihmisten elinympäristöön on selvitetty kattavasti osana hankkeen YVA-menettelyä ja kaavoitusta. Kaavaselostuksessa on todettu virkistyskäytön osalta, että Honkamäki-Viidankankaan osayleiskaava-alueen virkistyskäyttö koostuu normaalista metsäalueen käytöstä eli ulkoilusta ja luonnossa liikkumisesta (kävely, hiihto), keräilystä (marjastus, sienestys) sekä metsästyksestä ja kalastuksesta. Alueen läpi kulkee moottorikelkkailureitti ja lisäksi alueelle on suunnitteilla kelkkailureitti Sukevalta Sonkajärven kylään. Kaavaselostuksen mukaan alueella ei ole maakunnallisesti merkittäviä matkailu- tai virkistysalueita. Kaavaselostuksessa on tunnistettu, että vaikka tuulivoimalat eivät merkittävästi rajoita alueelle kohdistuvaa varsinaista virkistystoimintaa, voi hankkeella silti olla toiminnan

aikana kielteisiä vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön erityisesti sellaisen toiminnan osalta, jonka virkistävyys nojaa rauhoittavaan luontokokemukseen. Kaavaselostuksessa on tarkasteltu myös Honkamäki-Viidankankaan turvallisuusvaikutuksia niin rakentamisen kuin toiminnankin aikana.

Kuten edellä kohdassa 4.3.4 ”Kaavoitusmenettelyn vuorovaikutuksellisuus” on tuotu esiin, tuulivoimaosayleiskaavan sisältövaatimukset sisältävät kunnanvaltuustolle kuuluvaa huomattavaa harkintavaltaa ja erilaisten näkökohtien yhteensovittamista. Sisältövaatimukset voivat olla keskenään ristiriidassa eikä niitä kaikkia ole aina mahdollista toteuttaa täysimääräisesti. Merkityksellistä on, että jokainen sisältövaatimus täytyy riittävällä tavalla.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Sonkajärven kunnanvaltuustolla on ollut käytössään Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahanketta koskevat kattavat selvitykset ja kaavaselostus, joiden perusteella se on voinut todeta, että AKL 39 §:n 2 momentin 5 kohdan mukainen sisältövaatimus mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön täyttyy Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa riittävästi. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.3.7 Suojelualueet

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan vedonneet siihen, että hankealueen lähistölle on 10.11.2025 tehty maanomistajan ja Metsäkeskuksen ympäristötukisopimuksella uusia suojelupäätöksiä metsälain 10 §:n nojalla. Muutoksenhakijat katsovat, että tehdyt luontoselvitykset ja muut kaavan luontotiedot eivät näin ollen ole enää ajantasaisia eivätkä siten täytä AKL:n 5 §:n vaatimuksia. Muutoksenhakijat ovat katsoet, että tästä syystä kaavan mukainen tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö ei myöskään sopeudu ympäristöön alueidenkäyttölain 77 b §:n edellyttämällä tavalla.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että metsäkeskuksen myöntämät ympäristötuet eivät perusta varsinaisia suojelualueita, vaikka niitä kohdennetaankin ensisijaisesti metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen erityisten tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämiseen. Ympäristötuki on tarkoitettu yksityisten metsänomistajien metsänhoidon tukemiseen. Muutoksenhakijoiden valituksissaan viittaamille alueille ei ole osoitettu Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa rakentamista, eikä niitä ole tuotu kaavaprosessissa aikaisemmin esiin. Huomioiden ympäristötukien kohteena olevien alueiden luonne sekä etäisyys kaavassa osoitetusta rakentamisesta, kyseessä olevien ympäristötukipäätösten perusteella ei voida katsoa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan selvitykset eivät olisi ajantasaisia tai että kaavassa osoitettu rakentaminen ei tästä syystä täyttäisi alueidenkäyttölain mukaisia tuulivoimayleiskaavan sisältövaatimuksia. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä.

2.3.8 Sähkösiirtoreitti

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että kunnanvaltuusto on kaavaa hyväksyessään todennut, että sähkösiirtoreitti pyritään siirtämään kulkemaan eteläisen vaihtoehdon sijaan pohjoisen suuntaan esimerkiksi Sukevan alueelle toteutettavalle sähköasemalle. Muutoksenhakijoiden mukaan, jos sähkösiirtoreitti viedään kaavassa osoitetulta sähköaseman paikalta pohjoiseen, niin sähkölinja tulee kulkemaan Matkusjoen varren asutuksen yli. Tällaisen sähkösiirtolinjauksen osalta ei ole Muutoksenhakijoiden mukaan tehty mitään selvityksiä eikä valtuutetuilla ole ollut tietoa siitä, millaisia vaikutuksia sähkösiirtolinjalla on ympäristöön. Muutoksenhakijoiden mukaan kaava ei näin ollen täytä AKL 77 b §:n mukaisia tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisiä sisältövaatimuksia eikä

YVA-lain vaatimuksia. Muutoksenhakijoiden mukaan pohjoisen sähkönsiirtoreitin asukkaita ja muita sidosryhmiä ei myöskään ole kuultu edellä mainitusta muutoksesta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että valituksenalainen Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä ei sisällä Muutoksenhakijoiden valituksissaan kuvaamaa toteamusta, vaan kunnanvaltuuston päätös on muotoiltu seuraavasti: ”Kunnanvaltuusto hyväksyi äänin 14-6 (1 tyhjä), Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan.” Muutoksenhakijoiden väite on siten virheellinen.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että kunnanvaltuuston aikaisempi hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna poistettu päätös 26.05.2025 § 37 on sisältänyt Muutoksenhakijoiden esittämän kunnanvaltuuston kannanoton hanketoimijalle sähkönsiirtoreitin sijoittautumisesta. Koska mainittu kunnanvaltuuston päätös on kuitenkin itseoikaisuna poistettu asian käsittelyssä tapahtuneiden menettelyvirheiden vuoksi, Muutoksenhakijoiden väitteellä sähkönsiirtoreitin sijoittamisesta ei ole merkitystä nyt muutoksenhaun kohteena olevan kaavaratkaisun lainmukaisuuden arvioinnissa. Itseoikaisuprosessia on kuvattu alla tarkemmin kohdassa 5 ”Esteellisyys”. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa selvyuden vuoksi myös, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa ei ole ratkaistu sähkönsiirtoreittiiä sitovalla tavalla, vaan se sisältää vain ohjeellisen linjauksen suurjännitelinjalle. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä.

2.3.9 Moottorikelkkareitti

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitettu ohjeellinen moottorikelkkareitti on lainvastainen, koska reitti kulkee osittain Honkamäentiellä, joka on tarkoitettu moottoriliikennekäyttöön. Muutoksenhakijoiden mukaan kaavaselostuksessa ei ole esitetty reitin vaikutusarviointia eikä sen toteuttamiskelpoisuutta ole selvitetty. Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että vaikka reitti on osoitettu ohjeellisena, sen sisällyttäminen oikeusvaikutteiseen osayleiskaavaan ilmaisee kunnan tahdon osoittaa reitti tiettyyn sijaintiin ja ohjaa siten tulevaa maankäyttöä sekä reitin sijoittautumista. Muutoksenhakijat ovat lisäksi esittäneet, että Toivakkokosken yksityistien tiekuntaa ei ole kuultu asiasta.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa lähtökohtana, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava sisältää sekä ohjeellisen olemassa olevan moottorikelkkareittilinjauksen että ohjeellisen uuden moottorikelkkareittilinjauksen. Linjaukset perustuvat maakuntakaavassa osoitettuun yhteystarpeeseen. Honkamäki Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitettu ohjeellinen linjaus sijoittuu Honkamäentien rinnalle eikä varsinaisesti tielle. Linjaukset ovat myös ohjeellisia, jolloin reitin tarkempi sijainti ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.

Kuulemisen osalta Sonkajärven kunnanhallitus viittaa yllä kohdassa 4.3.4 ”Kaavoitusmenettelyn vuorovaikutuksellisuus” lausuttuun ja toteaa, että kaikilla osallisilla on ollut mahdollisuus jättää mielipiteensä ja muistutuksensa kaavoitusmenettelyn aikana. Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

2.3.10 Maa-ainesten otto

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan esittäneet, että kaava-alueella on yksi maa-ainestenottoalue, mutta kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä olisi lainvastainen sillä kaavaselostuksessa ei ole esitetty, mistä rakentamisessa tarvittavat kiviainekset on tarkoitus ottaa.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitettu maa-ainestenottoalue on olemassa oleva ottoalue, jolla on voimassa oleva maa-aineslupa. Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavaselostuksessa todetaan tältä osin, että hankkeessa arvioidaan tarvittavan maa-aineksen määräksi 280 000 k-m³. Tästä suurin osa on rakenteellisia kiviainesperäisiä maanrakennusmateriaaleja (murske, hiekka ja sora). Kaava-alueella sijaitsee maa-ainestenottoalue, jolla on lupa ottaa 56 000 k-m³ kalliokiveä vuoteen 2029 asti. Alueelle voidaan mahdollisesti myös perustaa uusi maa-ainestenottoalue, jolle haetaan tarvittava maa-aineslupa. Kaavaselostuksen mukaan Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeessa arviolta 90 prosenttia tarvittavasta maa-aineksesta saadaan hankealueen sisältä.

Sonkajärven kunnanhallituksen näkemyksen mukaan Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavassa ja kaavaselostuksessa on riittävällä tarkkuudella käsitelty nykyistä ja tulevaa maa-ainesten ottoa alueella. Mahdollinen uusi maa-ainestenottoalue vaatisi erillisen maa-aineslain (555/1981, muutoksineen) mukaisen luvan eikä maa-ainesten ottoa koskevia kysymyksiä ratkaista yksityiskohtaisesti yleiskaavoituksessa. Sonkajärven kunnanhallitus kiinnittää huomiota myös siihen, ettei YVA-menettelyn yhteysviranomaisena toiminut Pohjois-Savon ELY-keskus ole YVA-selostuksesta antamassaan perustellussa päätelmässä katsonut, että maa-ainesten ottoa olisi arvioitu puutteellisesti. Päinvastoin yhteysviranomainen on pitänyt maa- ja kallioperää sekä luonnonvarojen käyttöä koskevia arviointeja asianmukaisina ja riittävinä. Myöskään kaavaehdotuksesta annetuissa viranomaislausunnoissa ei ole tuotu esiin puutteellisuuksia tältä osin. Ylä-Savon ympäristölautakunta on 1. kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa 28.3.2025 todennut, että ”Kaava-alueella on yksi maa-ainesalue, mutta kaavaselostuksessa ei ole esitetty, mistä rakentamisessa tarvittavat kiviainekset on tarkoitus ottaa. Uusien maa-ainesten ottoalueiden tai ylijäämämaiden läjitysalueiden perustamiseen tulee hakea tarvittavat luvat Ylä-Savon ympäristölautakunnalta.” Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Ylä-Savon ympäristölautakunnan lausunnossa on kyse sen toteamisesta, että mahdollisen uuden maa-ainesten ottoaikan perustaminen kaava-alueelle on luvanvaraista, mikäli hankkeen rakentamisessa tarvittavia kiviaineksia on tarkoitus ottaa kaava-alueelta. Kaavaratkaisussa ei siten ole sitovasti ratkaistu hankkeessa tarvittavien kiviainesten ottoaikojen sijaintia. Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä ei siten ole lainvastainen ja Muutoksenhakijoiden valitukset tulee näin ollen hylätä perusteettomina.

3 Esteellisyys

Muutoksenhakijat ovat esittäneet, että Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä olisi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska asian käsittelyyn kaavoitustoimikunnassa 22.1.2025 ja 7.5.2025 on osallistunut esteellisiä henkilöitä.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että Muutoksenhakijoiden esittämät esteellisyysväitteet on korjattu hallintolain 50 §:n mukaisena itseoikaisuna kunnanvaltuuston päätöksellä 15.9.2025 § 71 ja palauttamalla asia uudelleen valmisteltavaksi esteettömässä kokoonpanossa. Muutoksenhakijoiden valituksessa viitatus kaavoitustoimikunnan kokoukset 22.1.2025 ja 7.5.2025 eivät siten ole enää merkityksellisiä arvioitaessa Muutoksenhakijoiden valitusten kohteena olevaa päätöstä, sillä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan valmistelua ja hyväksymistä koskeva asia on palautettu itseoikaisun johdosta kaavoitustoimikuntaan uudelleen käsiteltäväksi Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksellä 15.9.2025 § 71.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa prosessin osalta selvyiden vuoksi, että kunnanvaltuusto hyväksyi päätöksellään 26.5.2025 § 37 hanketta koskevan alueidenkäyttölain (132/1999) 77 a §:ssä tarkoitettua Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan, mutta Sonkajärven kunnanvaltuuston

päätös ei kuitenkaan tullut muutoksenhakuajan päättymisen jälkeen lainvoimaiseksi, sillä kunnanvaltuuston päätöksestä tehtiin Itä-Suomen hallinto-oikeudelle neljä (4) valitusta. Valituskirjelmissä muutoksenhakijat vaativat, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden tulee kumota Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymisestä lainvastaisena muun muassa päätöksentekoon liittyneiden esteellisyysvirheiden johdosta.

Tutustuttuaan Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tehtyihin muutoksenhakijoiden valituksiin Sonkajärven kunnanhallitus katsoi, että muutoksenhakijoiden valituksessa esitetty kaavoitustoimikunnan jäsen oli osallistunut esteellisenä (intressijäävi) kaavoitustoimikunnan kokoukseen 20.5.2024 § 11. Esteellisyydestä johtuen kunnanhallitus katsoi, että asiassa oli tapahtunut hallintolain (434/2003) 8 luvussa tarkoitettu menettelyvirhe ja kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymisestä oli syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Kunnanhallitus päätti siten kokouksessaan 8.9.2025 § 235 esittää valtuustolle, että valtuusto päättää korjata Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymistä koskevaan valtuuston päätökseen 26.5.2025 § 37 liittyvän esteellisyydestä johtuvan menettelyvirheen poistamalla päätöksensä 26.5.2025 § 37 hallintolain 50 §:ssä tarkoitettuna itseoikaisuna ja palauttamalla Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 15.9.2025 § 71 yksimielisesti hyväksyä kunnanhallituksen esityksen ja valtuusto poisti hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna päätöksensä 26.5.2025 § 37 ja palautti Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi siten, että kaavoitustoimikunta käsittelee Honkamäki-Viidankankaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen ja siihen laaditut vastineet sekä valmistelelee kaavaehdotuksen nähtäville asettamisen kunnanhallitukselle. Kunnanvaltuuston päätös 15.9.2025 § 71 sisälsi kuitenkin virheellisen valitusosoituksen, joten Sonkajärven kunnanvaltuusto päätti 15.12.2025 § 100 antaa päätöksensä 15.9.2025 § 71 uuden valitusosoituksen. Kunnanvaltuuston 15.9.2025 § 71 tekemästä itseoikaisua koskevasta päätöksestä tehtiin Itä-Suomen hallinto-oikeudelle yksi (1) valitus. Itä-Suomen hallinto-oikeus päätti 1.4.2026 päätöksellään 919/2026 osin jättää valituksen tutkimatta ja hylkäsi sen muilta osin. Itä-Suomen hallinto-oikeuden päätös 919/2026, ja näin ollen myös kunnanvaltuuston päätös 15.9.2025 § 71 poistaa kunnanvaltuuston päätös 26.5.2025 § 37 hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna ja palauttaa asia kaavoitustoimikunnalle uudelleen käsiteltäväksi, on tullut lainvoimaiseksi.

Asia on itseoikaisun johdosta palautettu kaavoitustoimikuntaan siihen vaiheeseen, jolloin esteellinen henkilö on ensimmäisen kerran osallistunut Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan käsittelyyn kunnan toimielimessä. Itseoikaisun johdosta asiaa on valmisteltu uudelleen kaavoitustoimikunnassa ja kunnanhallituksessa, ja asian uuden käsittelyn johdosta Sonkajärven kunnanvaltuusto on valituksenalaisella päätöksellään 23.3.2026 § 3 hyväksynyt Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan.

Muutoksenhakijoiden valituksen kannalta relevantti päätöksenteon aikajana on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Toimielin	Päätös nro	Päätös
Alkuperäisen hyväksymispäätöksen valmistelu		
Kaavoitustoimikunta	20.05.2024 § 11	Kaavoitustoimikunta päättää esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy Honkamäki-Viidankankaan

		<p>tuulivoimayleiskaavan valmisteluaineiston, asettaa sen julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p> <p><i>[Itseoikaisun yhteydessä todettu esteellisyys ja vaihe, johon asia on itseoikaisun johdosta palautettu]</i></p>
Kunnanhallitus	27.05.2024 § 112	<p>Kunnanhallitus hyväksyy Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan valmisteluaineiston, asettaa sen julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p>
Kaavoitustoimikunta	22.01.2025 § 3	<p>Kaavoitustoimikunta päättää esittää kunnanhallitukselle, että se asettaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p> <p><i>[Muutoksenhakijoiden valituksissa esitetty esteellisyysväite]</i></p>
Kunnanhallitus	27.01.2025 § 10	<p>Kunnanhallitus päättää asettaa Honkamäki - Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p>
Kaavoitustoimikunta	07.05.2025 § 22	<p>Kaavoitustoimikunta päättää hyväksyä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan kaavaehdotuksesta annettuihin lausuntoihin ja muistutuksiin laaditut vastineet.</p> <p>Kaavoitustoimikunta hyväksyy Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan ja esittää sitä kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.</p> <p>Kaavamääräyksiin tulee lisätä ympäristölautakunnan kaavaehdotuksesta antaman lausunnon mukaisesti seuraava määräys: Tuulivoimaloiden mahdolliselle purkamiselle on haettava purkamislupa rakennusvalvontaviranomaiselta.</p>

		[<i>Muutoksenhakijoiden valituksissa esitetty esteellisyysväite</i>]
Kunnanhallitus	12.05.2025 § 130	<p>Kunnanhallitus päätti esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan.</p> <p>Kaavamääräyksiin tulee lisätä ympäristölautakunnan kaavaehdotuksesta antaman lausunnon mukaisesti seuraava määräys: Tuulivoimaloiden mahdolliselle purkamiselle on haettava purkamislupa rakennusvalvontaviranomaiselta.</p>
Kunnanvaltuusto	26.05.2025 § 37	<p>Kunnanvaltuusto hyväksyi äänin 16-4, 1 tyhjä, Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan.</p> <p>Kunnanvaltuusto yksimielisesti päätti, että Sonkajärven kunta painokkaasti esittää hanketoimijalle sähkönsiirron reittisuunnitelman ja valtakunnan verkkoon liittymisen selvittämistä pohjoisen suuntaan esimerkiksi Sukevan alueelle toteutettavalle uudelle sähköasemalle. Pohjoisen sähkönsiirtoreitin selvitys- ja suunnittelutyö sekä mahdollinen YVA-menettely on yhteensovitettavissa voimala-alueen toteutussuunnittelun ja rakennustöiden aikana. Sonkajärven kunta varaa tilaisuuden lausua Honkamäki-Viidankankaan tuulivoima-alueen sähkönsiirron toteuttamisen tutkimuslupahakemuksesta, hankelupamenettelystä kuin lunastus- ja ennakkohaltuunottolupahakemuksen käsittelyvaiheessa. Päätös toimitetaan tiedoksi ja jatkotoimenpiteitä varten Fingrid Oy:lle, Maanmittauslaitokselle, Energiavirastolle, Aluehallintovirastolle, ELY-keskukselle ja hanketoimijalle.</p> <p>[<i>Itseoikaisun kohteena ollut poistettu päätös</i>]</p>
Itseoikaisu ja valituksen kohteena olevan päätöksen valmistelu		
Kunnanhallitus	08.09.2025 § 235	Kunnanhallitus yksimielisesti päätti esittää valtuustolle, että valtuusto päättää korjata Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymistä koskevaan valtuuston päätökseen 26.5.2025 § 37 liittyvän

		<p>esteellisyydestä johtuvan menettelyvirheen. Valtuusto päättää hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna poistaa päätöksensä 26.5.2025 § 37 ja palauttaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle käsiteltäväksi siten, että kaavoitustoimikunta käsittelee Honkamäki-Viidankankaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen ja siihen laaditut vastineet sekä valmistelee kaavaehdotuksen nähtäville asettamisen kunnanhallitukselle.</p>
Kunnanvaltuusto	15.09.2025 § 71	<p>Kunnanvaltuusto yksimielisesti päätti korjata Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan hyväksymistä koskevaan valtuuston päätökseen 26.5.2025 § 37 liittyvän esteellisyydestä johtuvan menettelyvirheen. Kunnanvaltuusto yksimielisesti päätti hallintolain 50 §:n nojalla itseoikaisuna poistaa päätöksensä 26.5.2025 § 37 ja palauttaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavoitustoimikunnalle käsiteltäväksi siten, että kaavoitustoimikunta käsittelee Honkamäki-Viidankankaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadun palautteen ja siihen laaditut vastineet sekä valmistelee kaavaehdotuksen nähtäville asettamisen kunnanhallitukselle.</p> <p><i>[Itseoikaisu ja asian palauttaminen kaavoitustoimikunnan käsiteltäväksi siihen kaavoitusprosessin vaiheeseen, jossa esteellinen henkilö on ensimmäisen kerran osallistunut asian käsittelyyn]</i></p>
Kaavoitustoimikunta	29.10.2025 § 27	<p>Kaavoitustoimikunta hyväksyi Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin laaditut vastineet.</p> <p>Kaavoitustoimikunta esittää kunnanhallitukselle, että se asettaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan 2. kaavaehdotuksen AKL 65 §:n ja MRA 30 §:n mukaisesti julkisesti</p>

		<p>nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p> <p>[2. kaavaehdotuksen valmistelu kaavoitustoimikunnassa itseoikaisun johdosta alkaa]</p>
Kunnanhallitus	03.11.2025 § 288	<p>Kunnanhallitus yksimielisesti päätti asettaa Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan 2. kaavaehdotuksen AKL 65 §:n ja MRA 30 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajaksi ja pyytää siitä tarvittavat lausunnot.</p>
Kunnanhallitus	08.12.2025 § 331	<p>Kunnanhallitus yksimielisesti päätti esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto päättää hallintolain 49 §:n nojalla antaa päätökseen 15.9.2025 § 71 uuden lainmukaisen valitusosoituksen siten, että päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksella. Valitusaika alkaa kulua uuden valitusosoituksen tiedoksiannosta.</p> <p>[Itseoikaisupäätökseen annettu uusi valitusosoitus]</p>
Kunnanvaltuusto	15.12.2025 § 100	<p>Kunnanvaltuusto yksimielisesti päätti hallintolain 49 §:n nojalla antaa päätökseen 15.9.2025 § 71 uuden lainmukaisen valitusosoituksen siten, että päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksella. Valitusaika alkaa kulua uuden valitusosoituksen tiedoksiannosta.</p> <p>[Itseoikaisupäätökseen annettu uusi valitusosoitus]</p>
Kaavoitustoimikunta	09.03.2026 § 4	<p>Kaavoitustoimikunta hyväksyi Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan 2. kaavaehdotuksesta annettuihin lausuntoihin ja muistutuksiin laaditut vastineet.</p> <p>Kaavoitustoimikunta hyväksyi Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan ja esittää sitä kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.</p>
Kunnanhallitus	16.03.2026 § 46	<p>Kunnanhallitus yksimielisesti päätti hyväksyä Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan ja esittää sitä valtuustolle hyväksyttäväksi.</p>

Kunnanvaltuusto	23.03.2026 § 3	Kunnanvaltuusto hyväksyi äänin 14-6 (1 tyhjä), Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan. <i>[Valitusten kohteena oleva 2. kaavaehdotuksen hyväksymispäätös]</i>
Itä-Suomen Hallinto-oikeus	1.4.2026 919/2026	Hallinto-oikeus päätti osittain hylätä ja osittain jättää tutkimatta kunnanvaltuuston itseoikaisupäätöksestä 15.09.2025 § 71 tehdyn valituksen. <i>[Itseoikaisupäätös on sittemmin saanut lainvoiman, sillä hallinto-oikeuden päätöksestä ei valitettu valitusajan kuluessa korkeimpaan hallinto-oikeuteen]</i>

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa asiassa yhteenvetona, että Muutoksenhakijoiden esittämät esteellisyysväitteet koskevat sellaisia Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan kaavoitusprosessin vaiheita, jotka ovat tulleet kunnanvaltuuston 15.9.2025 § 71 suorittaman itseoikaisupäätöksen seurauksena oikaistuksi ja korjatuksi. Asia on palautettu kyseisellä kunnanvaltuuston päätöksellä siihen vaiheeseen, jossa esteellinen henkilö on ensimmäisen kerran osallistunut Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavaa koskevaan käsittelyyn (ennen Muutoksenhakijoiden valituksissa esitettyjä menettelyvirheen muodostavia käsittelyvaiheita). Muutoksenhakijat eivät ole nyt puheena olevissa valituksissaan edes esittäneet, että itseoikaisun jälkeen tapahtunutta käsittelyä kunnan toimielimissä rasittaisi esteellisyydestä johtuva menettelyvirhe. Muutoksenhakijoiden valitukset on näin ollen hylättävä aiheettomina esteellisyyttä koskevan valitusperusteen osalta.

4 Täytäntöönpanokielto

Muutoksenhakijat ovat valituksissaan vaatineet, että Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä täytäntöönpano tulee kieltää valitusasian käsittelyn ajaksi, kunnes hallinto-oikeus on ratkaissut asian. Sonkajärven kunnanhallitus esittää täytäntöönpanokieltovaatimuksen osalta lausuntonaan, ettei asiassa ole tarpeen asettaa erillistä täytäntöönpanokieltoa.

Sonkajärven kunnanhallitus pitää täytäntöönpanokieltoa tarpeettomana, sillä vaikka hanketoimija hakisi Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavassa osoitetulle rakentamiselle rakentamislupia jo ennen kuin Sonkajärven kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä saavuttaa lainvoiman, eivät rakennustyöt voisi rakentamislain 184 §:n nojalla kuitenkaan alkaa ennen kuin Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaava on saavuttanut lainvoiman, sillä mainitun lainkohdan mukaan rakennusluvan on sisällettävä määräys, ettei rakentamista saa aloittaa ennen kuin tuulivoimayleiskaava on tullut voimaan. Muutoksenhakijoiden vaatimus Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 täytäntöönpanon kieltämisestä tulee näin ollen hylätä.

5 Oikeudenkäyntikulut

Osa Muutoksenhakijoista on valituksessaan vaatinut, että Sonkajärven kunta tulee velvoittaa korvaamaan Muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikulut, sillä valitus on aiheutunut kunnan puutteellisesta ja virheellisestä menettelystä.

Sonkajärven kunnanhallitus toteaa, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lainkohdan mukaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Sonkajärven kunnanhallitus on edellä tässä lausunnossa esitetyin tavoin esittänyt, että Muutoksenhakijoiden Itä-Suomen hallinto-oikeudelle tekemä valitus tulee hylätä perusteettomana ja virheellisenä ja kunnanvaltuuston päätös 23.3.2026 § 3 Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisestä tulee pysyttää voimassa. Sonkajärven kunnanhallitus toteaa lisäksi, että Muutoksenhakijat eivät ole tarkemmin perustelleet, miksi asiassa on kohtuutonta, että Muutoksenhakijat joutuvat itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Sonkajärven kunnanvaltuuston päätöksen 23.3.2026 § 3 tueksi on laadittu sellaiset kattavat ja asianmukaiset selvitykset, joiden nojalla kunnanvaltuusto on voinut arvioida kaavaratkaisun lainmukaisuutta. Asian käsittelyssä ei ole tapahtunut menettelyvirhettä eikä asiassa muutoinkaan ole kyse lainvastaisesta toiminnasta, vaan kaavoitusta koskevien selvitysten riittävyyden ja sisältövaatimusten tulkinnasta. Sonkajärven kunta on hallintoprosessin osapuolena myös toiminut asianmukaisesti ja vastannut lausuntopyyntöihin määräaikojen puitteissa.

Sonkajärven kunnanhallituksen käsityksen mukaan asiassa ei täten ole syytä velvoittaa Sonkajärven kuntaa korvaamaan Muutoksenhakijoille aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja. Näin ollen Muutoksenhakijoiden esittämä oikeudenkäyntikuluvaatimus tulee hylätä.